

Ljubljana v središču svetovne pozornosti

V svečano urejeni veliki dvorani Gospodarskega razstavišča sredi praznično okrašene Ljubljane, kot še ni bila nikdar, se je v torek začel VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Blizu 2000 delegatov ter več sto gostov in opazovalcev iz vse Jugoslavije ter iz mnogih tujih dežel se je zbralo na tem zgodovinskem zborovanju. — Ljubljana je v teh dneh dejansko središče svetovne pozornosti, povezana z vsem svetom po tisku in radiu, saj je 62 tujih uredništev raznih časopisov, radijskih postaj in agencij poslalo svoje zastopnike, da poročajo o delu in zgodovinskih sklepih kongresa.

Poleg domačih delegatov in gostov prisostvujejo kongresu tudi delegati in opazovalci komunističnih in socialističnih strank ter naprednih gibanj iz Danske, Norveške, Azije, Japonske, Alžira, Italije, Švice, Čileja, Kameruna, Maroka, Izraela, Indonezije, Tunisa, Združenje arabske republike, Sovjetske zveze, Vietnama, Poljske, Madžarske, Mongolije, Bolgarije, Vzhodne Nemčije in Romunije. Iz mnogih drugih držav pa so kongresu poslali pozdrave in čestitke.

Prvi dan kongresa so se zborovali spomnili obletnice rojstva Vladimirja Lenina ter smrti Borisa Kidriča, Moše Pijade in drugih članov ZKJ, na grobnico narodnih herojev pa so položili venec v počastitev spomina vseh borcev, padlih v narodnoosvobodilni borbi in v socialistični revoluciji. Nato pa je — pogosto prekinjen od navdušenih klicev — spregovoril gneralni sekretar ZKJ maršal Tito o nalogah Zveze komunistov Jugoslavije v zvezi z mednarodnim položajem in notranjim razvojem socialistične izgradnje Jugoslavije. V svojem obširnem referatu je pokazal na povojni razvoj svetovne politike ter orisal trenutni položaj v svetu, prav tako pa tudi izčrpno govoril o zunanji in notranji politiki Jugoslavije ter o njenem družbenem razvoju in gradnji socializma. Posebno obširno je spregovoril o normalizaciji odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnimi deželami ljudske demokracije, o odnosih med socialistično Jugoslavijo in mednarodnim delavskim gibanjem, govoreč o notranjem družbenem razvoju in o vlogi komunistov pa je osvetlil dosedanje delo ter nakazal bodoče naloge posameznih množičnih organizacij in ustanov, kakor so Socialistična zveza delovnega ljudstva, sindikati, Ljudska mladina, ženska društva, organizacije borcev, Ljudska armada in razne kulturne ter znanstvene ustanove.

Poročilo o delu in referat o organizacijsko-političnih nalogah Zveze komunistov Jugoslavije je drugi dan kongresa podal član izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksander Rankovič. Najprej je govoril o vprašanjih notranje politike, v drugem delu

svojega referata pa je zavzel stališče tudi do nesoglasij in napadov s strani Sovjetske zveze, do katerih je prišlo v zvezi z novim programom ZK Jugoslavije. Kakor znano, so Sovjetska zveza in za njo ostale vzhodnoevropske države tik pred pričetkom ljubljanskega kongresa nenadoma odpovedale udeležbo svojih delegacij in so na kongresu dejansko zastopane le po opazovalcih.

Referat o novem programu ZKJ, ki so ga izdelali in proučevali na nešteti sestankih po vsej državi in ki bo pomenil važen korak naprej v zgodovini jugoslovanskih narodov ter mednarodnega socialističnega gibanja sploh, je imel Edvard Kardelj. Poleg tega bodo na kongresu izvolili novo vodstvo ZKJ ter sklenili re-

solucijo o bodočih nalogah Zveze komunistov Jugoslavije.

V počastitev kongresa ZKJ so ta teden po vsej Jugoslaviji številne kulturne in druge prireditve. Da omenimo le nekatere: Danes zvečer bosta zbor in orkester Slovenske filharmonije ob sodelovanju prvakov ljubljanske Opere izvajala znano Beethovnov Deveto simfonijo; v Jakopičevem paviljonu je bila odprta razstava srbskega umetnika Jovana Bijeliča; pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca je nastopil odlični Partizanski invalidski pevski zbor itd.

Vsa mednarodna javnost z velikim zanimanjem spremlja potek ljubljanskega kongresa in prinaša svetovni tisk obširna poročila in komentarje na prvih straneh.

Predsednik FLRJ maršal Tito:

Ustvarjeni so bili pogoji

za razvoj dobrih sosednih stikov med Avstrijo in Jugoslavijo

Prejšnji teden je bilo v Beogradu prvo zasedanje nove zvezne ljudske skupščine FLRJ, na katerem je bil maršal Tito ponovno izvoljen za predsednika republike. Prav tako so bili na zasedanju izvoljeni tudi člani Zveznega izvršnega sveta, ki so se takoj po izvolitvi sestali k prvi seji, da izvolijo podpredsednike in sekretarja ZIS ter imenujejo državne sekretarje, sekretarje v ZIS ter druge državne funkcionarje.

Na zasedanju zvezne ljudske skupščine je predsednik republike Tito poročal o delu ZIS v letih 1954 do 1957. V svojem poročilu je maršal Tito najprej govoril o notranji politiki Jugoslavije, o gospodarstvu, kulturi in narodni obrambi, nato pa prešel na vprašanja zunanje politike in položaja v svetu sploh. Ko je govoril o

odnosih Jugoslavije do drugih držav, je maršal Tito omenil tudi razmerje do Avstrije in dejal: **Glede Avstrije so bili z vzpostavitvijo njene neodvisnosti in z razglasitvijo nevtralnosti ustvarjeni pogoji za razvoj dobrih sosednih stikov s to deželo zlasti na podlagi dosledne uporabe določb Državne pogodbe, ki se nanašajo na naši dve deželi. V tej smeri se uveljavljajo zadnje čase ustrezni ukrepi z ene in druge strani.**

Ob ponovni izvolitvi za predsednika republike je prejel maršal Tito neštete čestitke iz vseh predelov Jugoslavije, pa tudi iz inozemstva, poleg tega pa je njegovi izvolitvi posvetil veliko pozornost ves svetovni tisk, ki je obširno komentiral tudi njegov govor v zvezni ljudski skupščini.

Ob avstrijsko-jugoslovanskih razgovorih spet hujskajo

V dneh od 17. do 19. aprila se je avstrijsko-jugoslovanska komisija, ki je bila ustanovljena z namenom, da bi proučila odprta vprašanja med Avstrijo in Jugoslavijo, sestala v Beogradu na prvem delu svojega drugega zasedanja. Tudi tokrat je avstrijsko delegacijo vodil poslanik dr. Heinrich Heymerle, jugoslovansko pa veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Dušan Kveder.

Kakor poroča Tanjug, so ob zaključku teh razgovorov podpisali dva protokola, ki bosta predložena obema vladama v odobritev. V prvem protokolu so zajeta vprašanja, o katerih je bilo doseženo soglasje, drugi pa vsebuje navodila za nadaljnje delo komisije glede tistih vprašanj, o katerih se še niso sporazumeli.

Po navedbah istega vira je vodja avstrijske delegacije dr. Heymerle pred odhodom iz Beograda izjavil, da sta napravila nanj in na vse člane avstrijske delegacije zelo dober vtis prisrčni sprejem in gostoljubje, ki so ga bili deležni med svojim bivanjem v Beogradu, hkrati pa je izrazil upanje, da se bodo avstrijsko-jugoslovanska pogajanja, ki se bodo nadaljevala sredi junija v Beogradu, z vztrajnim prizadevanjem obeh delegacij uspešno končala.

Prav to, da bi se avstrijsko-jugoslovanska pogajanja uspešno končala, pa gotovim krogom pri nas ne gre v račun. Že med pogajanjimi februarja in marca na Dunaju so skušali zastrupljati ozračje, za ključek sedanjih beograjskih razgovorov pa jim je spet dobrodošel povod za to destruktivno udejstvovanje.

Med drugim se ti krogi v svojem hujskaškem tisku malega formata srdito zaletavajo v to, da je jugoslovanska delegacija v teku razgovorov baje predlagala, da bi Avstrija in Jugoslavija razširili dosedanj, samo na dvolastnike omejeni mali obmejni promet ter se sporazumeli na uvedbo 20-kilometrskone cone vzdolž vse avstrijsko-jugoslovanske meje, v kateri bi prebivalstvu z obeh strani bilo omogočeno sproščeno gibanje brez potnih listov in viz. Pri Kleine Zeitung so ob tem, uradno niti ne potrjenem predlogu vsi iz sebe in pisarijo o »pretiranih jugoslovanskih željah«, ki da so za Koroško »alarmantne«, po duhu sorodni VdU-jevski listič pa se postavlja celo v pozo advokata takoimenovanega »Grenzlanda« in ponovno kvasi o preteči »slovenizaciji koroškega in šta-

Afriške dežele za enakopravnost in neodvisnost

Na konferenci neodvisnih afriških dežel, ki je zasedala v Akri, so sklenili celovito vrsto resolucij, v katerih zlasti poudarjajo povezanost med vsemi afriškimi narodi ter privrženost načelom enakopravnosti, neodvisnosti in svobode ter obsodijo rasno diskriminacijo. Resolucija o zunanji politiki neodvisnih afriških držav poudarja njih privrženost listini OZN in spoštovanje sklepov Združenih narodov. Listina izreka prepričanje, da je dolžnost omenjenih držav, da ob spoštovanju temeljne enotnosti svoje zunanje politike poudarjajo njih afriško osebnost in sporazumno branijo stvar miru pri svojih odnosih z drugimi državami.

Glede vprašanja trenutno še odvisnih afriških dežel so na konferenci sklenili, da bo določen točen datum za neodvisnost posameznih kolonialnih ozemelj sporazumno z voljo prizadetega prebivalstva. Konferenca je priporočila, naj vse vlade držav, ki so bile udeležene na konferenci, nudijo vsestransko podporo odvisnim deželam, ki se borijo za neodvisnost, ter naj nudijo čim večje olajšave za izobrazbo prebivalstva odvisnih ozemelj. Sporazumeli so se tudi o sredstvih za ohranitev neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti afriških neodvisnih držav.

Posebne pomena je bila na konferenci razprava o alžirskem vprašanju in so potrdili resolucijo, ki zahteva takojšnje prenehanje vojne v Alžiru, Francijo pa poziva, naj takoj začne pogajanja s predstavniki alžirske narodnoosvobodilne fronte. Osmim neodvisnim afriškim državam priporoča resolucija o Alžiru, naj skrbno sledijo razvoju alžirskega vprašanja. Prav tako se je konferenca izrekla proti uporabi sile proti neoboroženemu prebivalstvu Kameruna, ker je to v nasprotju z listino OZN.

gerskega obmejnega ozemlja. Čudno, prav v teh krogih se tako radi zaletavajo ob »železno zaveso«, dejansko pa bi jo v odnosu do Jugoslavije sami radi postavili.

Koroška je dežela tujkega prometa in ji je doslej vsaka sprostitev na mejah samo koristila, ker omogoča in olajšuje pretok letoviščarjev in izletnikov v naše kraje. Drugod po Evropi postopno rahljajo mejnike, našo južno mejo pa bi gotovi krogi najraje zagradili z visokim obzidjem, da bi lažje še naprej hujskali ter s klevetami in lažmi širili svojo šovinistično miselnost. Ta miselnost pa je dejansko alarmantna v času, ko z dneva v dan bolj narašča potreba mirnega sožitja in vsestranskega sodelovanja med narodi in posebno med sosednimi deželami.

Ne glede na to, kako daleč so že dani pogoji za razširitev in sprostitev obmejnega prometa vzdolž meje med našo državo in sosedno Jugoslavijo, se nam zdi, da bi vsaka sprostitev lahko samo koristila prebivalstvu na obeh straneh meje. Kakor že dalj časa sproščeni mali obmejni promet na jugoslovansko-italijanski meji, bi tudi pri nas podobna ureditev nedvomno prispevala k gospodarski poživitvi naših obmejnih krajev, z olajšanim stikom prebivalstva z obeh strani meje pa bi padel tudi marsikateri umetno vnešeni predsodek, kar bi samo koristilo zblíževanju med sosednima deželama. Samo za nepoboljšljive šovinistične kroge so to »pretirane želje«, ker bi, uresničene, v veliki meri lahko ohromile njihovo, za dobro-sosedsko sožitje škodljivo hujskaško dejavnost.

Tudi Avstrija bo izkoriščala atomsko energijo

Atomska energija za svet veliko pomeni in človeku lahko izredno mnogo koristi. To seveda le, če je uporabljena v miroljubne namene ter se doseže dokončni sporazum o prepovedi atomskega orožja, za čemer stremi pretežna večina svobodoljubnega človeštva.

Atomske energije se v bodoče namerava poslužiti tudi Avstrija. Tako je nadzorni svet avstrijske študijske družbe za atomsko energijo, v kateri je država zastopana s 50,48 % in podržavljena ter privatna podjetja z 49,52 %, sklenil, da prihodnji tork odloči o nakupu ameriškega poskusnega atomskega reaktorja. Reaktor bo skupno s postavitvijo in pri-

padajočim inštitutom stal okoli 100 milijonov šilingov. Strokovnjaki so se prepričali, da reaktor ne povzroča nevarnosti za okolico, tako glede škodljivega atomskega žarčenja kakor tudi v primeru eksplozije.

Avstrijsko energetske gospodarstvo stremi za tem, da se atomsko raziskovanje v deželi pospeši ter da bi najkasneje leta 1961 začeli že z graditvijo prve atomske elektrarne v državi. S tem naj bi bile premagane vrzeli pri zadostni oskrbi z električno energijo, ki je Avstrija vedno več potrebuje in je bo imela v bodoče premalo kljub številnim hidrocentralam ob alpskih rekah.

Protizakonitosti pri ceni mleka

Kakor že pred dvema leti, tako je tudi v zadnjih tednih spet postalo mleko predmet politične napetosti v državi. Pred 2 leti je šlo za to, da se proizvodna cena mleka zviša in je bil spor v tem, na čigav račun naj bi se to izvedlo. Danes pa je glavno vprašanje v tem, kdo naj bi financiral izvoz masla.

Ko je šlo za usoglasenje cene s proizvodnimi stroški mleka, je parlament po burnih debatah z zakonom povišal proizvodno ceno za kilogram mleka s 3,5 % maščobe od 1.60 na 1.90 šil., potrošniška cena pa se je dvignila od 2.12 na 2.20 šil. za mleko s 3,2 % maščobe. Kritje ostalega zvišanja proizvodne cene je prevzela državna blagajna.

Po tej ureditvi je proizvodnja mleka pričela naraščati. Že v teku leta 1956 je na domačem trgu prišlo do presežkov mleka, sira in masla. Proti koncu leta 1957 je mesečna proizvodnja masla znašala že 650 do 700 ton, medtem ko je potrošnja masla nekoliko padla in znašala le 450 do 500 ton. Po dosedanjih izkušnjah pristojni krogi trdijo, da bo v letu 1958 proizvodnja mleka za 13 % višja od lanske, dočim se je konzum doslej povečal le za 4 %. Presežek masla bo letos predvidoma znašal 20.000 ton.

Presežke na domačem trgu je industrija mlečnih izdelkov pričela izvažati. V letu 1957 je izvozila ca. 8000 ton masla, 4224 ton sira in 1800 ton mleka v prahu. Z izvozom je morala nujno prilagoditi izvozne cene cenam na evropskih tržiščih. Le-te pa so pri maslu nižje od zakonitih cen na domačem trgu. Mlekarne ali bolje rečeno industrija mlečnih izdelkov je že pri prvih izvoženih tonah masla pričela jadicovati, da z zakonito razliko med proiz-

vodno in konzumno ceno mleka in mlečnih izdelkov ne more več shajati. Za svoje jadicovanje je takoj našla poslušna ušesa pri veljavih OVP in njenega Bauernbunda. V nasprotju z zakonom iz leta 1956, ki določa, da mora biti kilogram mleka s 3,5 % maščobe kmetu plačan po 1.90 šil., so ti krogi, ki sedijo na čelu industrije mlečnih izdelkov, kmetijskega ministrstva in konference prezidentov kmetijskih zbornic, določili, naj se pri manjkaj pri eksportu masla krije na ta način, da se kmetom od oddanega mleka odtegnejo 3 groši pri kg mleka za takolimenovani krizni fond. Lansko jesen so te 3 groše povišali na 6, pozimi na 10 in sedaj z veljavnostjo od 1. marca 1958 celo na 15 grošev.

S tem ukrepom merodajni veljaki OVP v protislovju z zakonom kmečkega producenta mleka vedno bolj prikrajšujejo pri uradno zagotovljeni ceni mleka. Če bo šel razvoj tako naprej, bo industrija

mlečnih izdelkov kmalu požrla vseh 30 grošev, ki jih kmetom k ceni mleka prispeva država.

To protizakonito početje prepričljivo potrjuje našo trditev pred 2 leti, da OVP nikakor ni šlo za to, da bi kmečki producent dobil mleko plačano po ceni, ki v glavnem odgovarja njegovim proizvodnim stroškom, temveč le za to, da bi prišlo zvišanje postopoma v korist industriji mlečnih izdelkov. Na tem primeru pa tudi znova vidimo vso zlaganost zagotovil, da sta OVP in njen Bauernbund zaščitnika koristi kmečkih delovnih ljudi. Ni stvar kmečkega producenta, da bi s svojim trdo pridelanim zaslužkom financiral izvoz masla v inozemstvo. Če mu je bila njegova proizvodna cena mleka z zakonom zagotovljena, potem mora biti ta cena tudi v polni meri plačana. Kako bo z izvozom masla prišla na svoj račun industrija mlečnih izdelkov, je pač njena stvar.

Poseben sklad OZN za pomoč zaostalim deželam

Na minulem zasedanju Glavne skupščine Organizacije združenih narodov je bil ustanovljen poseben 18-članski pripravljalni odbor, ki naj bi sestavil statut posebnega sklada OZN za pomoč zaostalim deželam. Ta odbor so ustanovili na podlagi kompromisne rešitve med pristaši sklada za finansiranje kapitalnega razvoja nerazvitih dežel ter predstavniki industrijskih dežel, ki niso bile pripravljene, da bi tudi preko OZN finansirale kapitalne investicije.

Med razpravo o novem statutu niso mogli doseči soglasja glede višine sredstev,

s katerimi naj bi ta sklad razpolagal. Zastopniki nerazvitih dežel so stali na stališču, naj bi bilo v skladu 100 milijonov dolarjev, poleg tega pa bi imel program tehnične pomoči še dodatno 30 do 35 milijonov dolarjev letno na razpolago. Nasprotno pa so bile industrijske dežele mnenja, da bi vsota 100 milijonov zadostovala za oba programa, torej posebnega sklada in tudi razširjenega programa tehnične pomoči.

Izmed industrijskih dežel je Amerika obljubila, da bo prispevala v posebni sklad 38 milijonov dolarjev, ostalih 62 milijonov pa bi morale prispevati ostale države. Upravo posebnega sklada bo vodil upravni odbor, v katerem naj bi bilo 9 predstavnikov iz vrst industrijskih dežel, ki bi dajale glavna sredstva za poslovanje sklada, drugih 9 predstavnikov pa bi imele nerazvite dežele, torej glavni uživalci sklada.

Osntek statuta posebnega sklada bo morala najprej odobriti Evropska gospodarska komisija, ki bo poleti zasedala v Ženevi, potem pa še Glavna skupščina OZN na svojem jesenskem zasedanju.

Jugoslavija bo podvojila tonažo svoje trgovske mornarice

Z ozirom na število ladij, ki jih gradijo za jugoslovansko trgovinsko mornarico, je pričakovati, da bo Jugoslavija že v prihodnjih letih podvojila število brutoregistrskih ton. Že z dograditvijo zadnjih ladij je bila letos presežena predvojna tonaža: leta 1939 je imela Jugoslavija skupno 220 ladij s skupno nosilnostjo 403.000 BRT, zdaj pa jih ima 340 z nosilnostjo 415.000 BRT, torej za 12.000 BRT več kot pred vojno.

Največji porast je zabeležila jugoslovanska trgovinska mornarica v minulem letu, ko je bilo zgrajenih v domačih ladjedelnicah ter kupljenih v tujini 16 ladij

za dolgo plovbo, 4 velike potniške ladje in 26 ladij za obalno plovbo. Trenutno je Jugoslavija po številu ladij v izgradnji trinajsta na svetu. V domačih ladjedelnicah je predvidena izgradnja 45 novih ladij, ki bodo imele skupno nosilnost 400.000 BRT. Predvsem gre pri teh za večje ladje, dočim so v zadnjem času gradili manjše. Zdaj gradijo dve ladji, ki bošta imeli po 14.000 BRT, eno 18.500-tonsko in eno 19.500-tonsko ladjo, dve veliki ladji pa gradijo na tujem. Ko bodo vse te ladje dograjene, se bo nosilnost ladjevja jugoslovanske trgovinske mornarice približalo skupni nosilnosti milijon registrskih ton.

Štirideseturni delovni teden v petih letih

Socialno ministrstvo je predložilo vsem pristojnim uradom osnutek zakona o novem delovnem času. Na pristojnih mestih naj bi osnutek proučili. V bistvu vsebuje zakon osemurni delavnik in osemindeseturni delovni teden. Predvideno pa je, da bo znašal delovni teden od 1. januarja 1959 dalje 45 ur, od 1. januarja 1961 42 ur in od 1. januarja 1963 samo še 40 ur. Hkrati predvideva osnutek zakona, da se zaradi skrajšanja delovnega časa ne smejo znižati tudi plače, temveč jih bodo morala podjetja sorazmerno zvišati za delovno uro.

Novi delovni zakon naj bi veljal za vse delojemalce, ki dopolnijo 18. leto starosti z izjemo javnih uslužbencev, kmečkih delavcev, pekarjev, gospodinjstev pomoč-

nic, privatnih šoferjev, hišnih oskrbnikov, učiteljev in vodilnih nameščencev.

V pojasnilih je povedano, da skrajšanje delovnega časa ni le zaradi tega, ker zahteva današnji delovni proces večje napore od delavca, temveč tudi z ozirom na večjo proizvodnjo z novimi metodami.

Delavci so po svojih sindikatih že davno zahtevali moderno uzakonitev delovnega časa na 40-urni delovni teden. Avstrijsko delavstvo je v primeri z ureditvijo delovnega časa v mnogih evropskih deželah na Vzhodu in Zahodu precej zadaj. V novem osnutku predvideno krajšanje delovnega časa do 40 urnega delovnega tedna na obroke do leta 1963 je vsekakor nepotrebno dolg proces, ker vse kaže, da obstojajo v Avstriji pogoji za dosego tega cilja v najkrajšem času.

Nikozija. — Ciprska podtalna organizacija EOKA je postavila britanski vladi ultimatum, v katerem je rečeno, da bo ta organizacija začela z velikimi napadi, če Velika Britanija ne bo pripravljena za pogajanja o rešitvi ciprskega vprašanja. V letakih, ki jih je podpisal voditelj tajne organizacije Grivas, je rečeno, da organizacija s tem pozivom samo hoče pripraviti Veliko Britanijo do pogajanj in tako preprečiti ponovno prelivanje krvi.

Kairo. — Egipčanski list »Al Ahram« piše, da so se dokončno sporazumeli o odškodnini za bivše delničarje sueške družbe. List trdi, da so delničarji sprejeli sporazum, ki sta ga pred kratkim dosegla predsednik Naser in predsednik mednarodne banke Black. V Kairu so dokončno formulirali besedilo sporazuma, ki pomeni zaključek dolgotrajnih pogajanj za premoženje bivše sueške družbe.

Cape Canaveral. — V nedeljo so izvedli na otoku Cape Canaveral izstrelitev ameriške rakete na srednjo daljavo »Thore«. Raketa je tehtala 50 ton. Izstrelitev je bila neuspešna ter je raketa eksplodirala že na tleh. To je bil že četrti neuspeh izstrelitve tovrstnih raket.

Bonn. — Uradni predstavnik zahodnonemške vlade je na tiskovni konferenci izjavil, da je vlada sklenila, da bo nadalje izpolnjevala gospodarske pogodbe z Jugoslavijo, ki so bile sklenjene leta 1956. Vlada je tudi odobrila dva sporazuma o plovbi po Donavi, ki sta ju sklenila Zahodna Nemčija in Jugoslavija in ki jamčita svobodno plovbo po jugoslovanskem in nemškem delu Donave. Tako bo gospodarsko sodelovanje med obema deželama ostalo kljub prekinitvi diplomatskih odnosov neokrnjeno.

Adelaida. — Z nekega poskusnega področja v centralni Avstraliji so Britanci izstrelili raketo »Skylark«, ki je poletela okrog 150 km visoko. Opremljena je bila z napravami za merjenje jakosti radiacije v vesoljstvu, gostote ozračja, smeri in jakosti vetrov ter temperature. Znanstveniki so izjavili, da je bil poskus docela uspešen.

Dunaj. — Obrambni minister Graf je izjavil, da bodo prihodnji mesec in junija veliki manevri avstrijske vojske pri katerih bo sodelovalo 30 tisoč vojakov in oficirjev. Graf je poudaril, da bodo to največji manevri avstrijske vojske po razpadu monarhije leta 1918.

Moskva. — Namestnik predsednika sovjetske vlade Mikojan je danes prišel v Bonn, kjer bo podpisal sovjetsko-zahodnonemški sporazum, ki so ga nedavno po osemmesečnih pogajanjih sklenili v Moskvi. V Bonn Mikojana spremlja 25 strokovnjakov. Sodijo, da bo sovjetska delegacija ostala v Bonnu 4 dni.

Pretoria. — Po končnih rezultatih v Južni Afriki je nacionalistična stranka Johanesa Stridoma dobila 106 mest v novem parlamentu. Ta stranka je bila na oblasti že do sedaj in je imela v prejšnji skupščini 10 sedežev manj. S tem so nacionalisti v Južni Afriki ponovno zmagali, kar pomeni nadaljevanje rasne diskriminacije v tem delu sveta.

London. — Zahodnonemški kancler Adenauer je v Londonu izjavil, da je pripravljen odpotovati v Moskvo, kolikor bi bilo to potrebno, da bi lažje našli pot za uvedbo splošnega nadzorstva nad razorožitvijo. Ko je Adenauer omenil položaj Zahodne Nemčije, je izrazil mnenje, da njegova država nima druge možnosti kot zavarovati svoj položaj s sodelovanjem v Atlantskem paktu.

Madrid. — Španski monarh general Franco je odredil, da bodo nekatera mesta na severnomarški obali, ki so pod špansko suverenostjo, postavljena pod špansko vojaško nadzorstvo.

16 dežel zastopanih na spomladanskem sejmu v Grazu

Jutri se začne v Grazu letošnji spomladanski velesejem, na katerem je zastopanih 16 dežel in bo trajal do 4. maja. Od tujih dežel so zastopane: Belgija, Danska, Zahodna Nemčija, Francija, Velika Britanija, Nizozemska, Italija, Japonska, Jugoslavija, Norveška, Švedska, Švica, Španija in Združene države Amerike. Tuje dežele so zastopane z najrazličnejšimi industrijskimi artikli.

Posebna zanimivost za domače obiskovalce sejma bo letos posebna razstava avstrijske vojske. Namen te razstave je seznaniti obiskovalce z oborožitvijo vojske ter s posebnim pomenom, ki ga ima vojska za domače gospodarstvo.

V okviru spomladanskega velesejma bodo tudi posebne razstave, na katerih bo med drugim prikazano sledeče: »Kaj nudi Štajerska tujskemu prometu?«, »Umetnost v domu«, »Štajerska pečarska obrt«, »Štajersko obmejno področje«, in razstava ministrstva za socialno upravo,

Tudi letos pričakujejo ugoden razvoj gradbenega gospodarstva

Zvezna organizacija gradbenega gospodarstva navaja v poročilu o prvem letošnjem četrtletju, da so neugodne vremenske prilike v marcu na gradbeno dejavnost slabo vplivale. Pojavile so se tudi težkoče pri nabavi gradbenega materiala. Skupno je bilo januarja in februarja 144.000 delojemalcev zaposlenih v gradbeni obrti, kar je bilo za 5000 oseb več, kakor ista meseca prejšnjega leta. Meseca marca pa je zaradi neugodnega vremena narasla brezposelnost v gradbeni obrti za 50 odstotkov.

Nadalje ugotavljajo, da manjša gradbena naročila v prvem letošnjem četrtletju nikakor ne upravičujejo domneve, da bo letos dejavnost na gradbenem sektorju nazadovala. Mnenja so, da gradbeni volumen letos nikakor ne bo zaostajal v primeri s prejšnjimi leti. Za prihodnji čas so predvideni večji zneski javnih gradbenih investicij, prav tako pa zaznamujejo tudi v privatnem gospodarstvu večja naročila.

Prodoren uspeh Slovenske filharmonije v Celovcu

Zasluzno in hvaležno delo kulturnega referata koroške deželne vlade, ki ga prizadevno vodi dvorni svetnik Rudan, je doseglo minuli teden spet pomemben uspeh na poti zblizevanja in kulturnega sodelovanja med našo deželo in sosedno Slovenijo. Gostovanje Slovenske filharmonije iz Ljubljane v veliki koncertni dvorani Doma glasbe v Celovcu, prirejeno v okviru kulturne izmenjave med obema sosednjima deželama, je čvrst korak naprej v dosedanjem obojestranskem plodnem prizadevanju na tem področju.

Celovška in tudi širša koroška javnost je imela v zadnjih letih že mnogokrat prilžnost spoznavati utrip in razmah vsestranskega kulturnega življenja slovenskega naroda onstran mejnikov naše dežele. Zlasti pa je visoko razvita glasbena in odrska kulturna tvornost slovenske prestolnice vselej, kadar se je po svojih umetniških ansamblih na opernih in baletnih gostovanjih, na koncertih in drugih svojih kulturnih manifestacijah predstavila koroški publiki, zapustila nepozabne trajne vtise.

Zato niti ni čudno, da je vzbudil tudi koncert Slovenske filharmonije v Celovcu izredno zanimanje in pozornost. Do zadnjega prostora zasedena velika dvorana v Domu glasbe je najlepše dokazala, da se je celovška koncertna publika tudi to pot nadejala od ljubljanskih umetnikov bogatega kulturnega večera, z očarljivim potekom in prodornim uspehom koncerta pa so gostje iz Slovenije ne le v polni

meri upravičili to pričakovanje, marveč so ga zavidljivo daleč prekosili.

Iz 74 glasbenikov visoke kvalitete sestojeci orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom tudi pri nas na Koroškem že od prej znanega in priznanega dirigenta Sama Hubada je navdušil poslušalce s tako mojstrsko izvedbo izredno zahtevnih glasbenih stvaritev dveh ruskih skladateljev-velikanov, kot sta svetovni umetnini Igorja Stravinskega »Žar-ptica« in Petra I. Čajkovskega »5. simfonija v e-molu«, kakršne verjetno v Celovcu pred tem koncertom še ni bilo slišati. Tudi tokrat v Avstriji prvič izvajani »Koncert za klavir in orkester« sodobnega slovenskega skladatelja Lucijana M. Škerjanca je bil deležen velikega priznanja, ki je veljalo zlasti tudi dovršeni igri solistke pri klavirju, pianistke Hilde Horak-Časove. Za bogati aplavz navdušenega občinstva, med katerim so bili zastopani tudi mnogi Slovenci iz Celovca in raznih naših krajev, ter za podarjeno cvetje so ljubljanski gostje dodali še znameniti Gotovčev »Simfonični kolo« v vsej živahni barvitosti jugoslovanske folklore.

Po koncertu, na sprejemu v počastitev gostov iz Slovenije v reprezentančnih prostorih deželne vlade, na katerem so bili navzoči koroški deželni glavar Wedenig, dvorni svetnik Rudan, ravnatelj deželnih uradov Newole, jugoslovanski konzul Devide in podkonzul Barborič, predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. F. Zwitter in predsednik NskS dr. Tischler, se je deželni glavar pristrčno zahvalil slovenskim umetnikom ter ob tej priložnosti poudaril potrebo še nadaljnje graditve in nenehnega utrjevanja mostov med narodi in državami, zlasti med sosednimi. V imenu ljubljanskih gostov pa je direktor prof. Marijan Lipovšek podčrtal, da je

med Koroško in Slovenijo mnogo stičnih točk, ki naj družijo obe sosedni deželi, ter pri tem omenil tudi slovensko narodnostno skupino na Koroškem kot pomemben povezovalni člen pri obojestranskih prizadevanjih za zblizevanje in dobrosoedsko sodelovanje.

Koncert slovenskih filharmonikov je ves koroški dnevni tisk v svojih kulturnih rubrikah ocenil kot edinstveni glasbeni dogodek in kot veliko doživetje, ki bo ostalo na Koroškem dolgo nepozabljeno. Kulturna Koroška je vsekakor tudi ob tem velikem kulturnem dogodku znova vidno dokazala, da je na strani prizadevanj za tesno sodelovanje in za izmenjavo kulturnih dobrin med sosednimi narodi in da se ne strinja s tistimi borniranimi šovinističnimi ljudmi, ki brez sramu razkazujejo svojo nekulturnost tudi s tem, da bi v svoji nacionalistični omejenosti najraje postavljali neprehodne plotove med sosednimi narodi in deželami celo na kulturnem področju. Da pa je njihov čas nepreklicno v zatonu, je pokazalo tudi navdušeno sprejeto gostovanje slovenskih filharmonikov v Celovcu.

Nad 600 knjižnic v Sloveniji

Kljub raznim težavam zavzema knjižničarstvo v Sloveniji vedno bolj pomembno mesto v družbenem življenju. Danes imajo v Sloveniji že nad 600 najrazličnejših knjižnic in čitalnic, med katerimi seveda prednjačijo ljudske knjižnice. Lani so v Ljubljani ustanovili tudi posebno knjižničarsko šolo, v kateri se vzgajajo strokovni kadri za knjižnice in arhive. Poleg tega pa bodo v bodoče na vseh učiteljskih sistematizirana mesta bibliotekarjev, ki bodo pripravljali učiteljske knjižnice na knjižničarsko delo.

V Zagrebu bodo gradili filmski dom

Tudi v Zagrebu imajo v načrtu izgradnjo več modernih nehotičnikov, izmed katerih bo eden nosil ime Filmski dom. Z gradnjo nameravajo začeti že v kratkem in so v ta namen izdelali podrobne načrte o zgradbi, v kateri bodo dobili delovne prostore zagrebški producenti, kinoteka, združenje filmskih delavcev Hrvatske, filmski novinarji, redakcije filmskih časopisov itd. Poleg tega bodo v Filmskem domu tudi male projekcijske dvorane ter velika, moderno opremljena kinodvorana.

Kaj pripravlja za letos Slovenska Matica

Ena najstarejših slovenskih knjižnih založb, Slovenska Matica, ki bo leta 1964 praznovala 100-letni jubilej svojega delovanja, bo tudi v letošnjem letu izdala svojim naročnikom zbirko treh knjig. In sicer knjigo Izidorja Cankarja: »Uvod v likovno umetnost«, ki je prvič izšla že pred tridesetimi leti in bo letošnja izdaja samo ponatis. Ker je knjiga nepogrešljiv pripomoček za razumevanje likovne umetnosti, se je pokazala potreba po ponovni izdaji, čemur bo letos ustregla Slovenska

Matica. Razen tega je Izidor Cankar svoje delo za ponovno izdajo nekoliko predelal in dopolnil. Založba pa jo bo opremila z novimi reprodukcijami.

Kot druga knjiga bo izšel prevod romana Anatola Francea: »Zločin Silvestra Bonnarda«. Roman je eno najpomembnejših del velikega francoskega pisatelja in berca za svobodo duha, ki zna na živahen in duhovit način pritegniti bralca.

Prav gotovo pa bo ena najpomembnejših letošnjih izdaj Slovenske Matice druga knjiga »Zgodovine slovenskega slovstva«. S tem bo ustrezno širokemu krogu bralcev, ki težko pričakujejo nadaljnje proučevanje slovenske literature. In sicer bo v tej knjigi zajeto prvo desetletje 19. stoletja pa do devetdesetih let preteklega stoletja. V to obdobje spada čas slovenske romantike, čas Franceta Prešerna, čas utrditve slovenske narodne zavesti, prvih slovenskih leposlovnih del in prvih slovenskih časnikov. To spada nekako v prvi del te knjige. V drugem delu drugega zvezka »Zgodovine slovenskega slovstva« pa bo zajet čas prehoda od romantike do uveljavljanja realističnih prizadevanj. Medtem ko bo prvo poglavje te knjige obdelal literarni zgodovinar Lino Legiša, bo drugo poglavje obdelal sloviti slovenski literarni zgodovinar Anton Slodnjak. Ker so se dela lotili res dobri strokovnjaki, je pričakovati, da bomo dobili res kvalitetno delo, ki bo dostopno širokim plastem ljudstva in obenem mnogo koristilo pri razumevanju razvoja slovenske književnosti v teku zgodovine.

Načrt slovenske filmske proizvodnje

Obe slovenski filmski podjetji — Triglav-film in Viba-film — ki sta v razmeroma kratki dobi razvoja pokazali že precej prizadevnosti, imata tudi za letošnje leto velike načrte. Podjetje Triglav-film namerava letos izdelati štiri umetniške filme, en koprodukcijski umetniški film, pet kulturnih filmov in pet lutkovnih filmov; Viba-film pa ima v načrtu tri umetniške, osem dokumentarnih in dva lutkovna filma. Za večino teh filmov imajo tudi že zbrane scenarije in režiserje in je pričakovati, da bodo načrte vsaj delno uresničili.

Triglav-film pripravlja naslednje umetniške filme: Temo iz časov okupacije bodo obdelali v filmu »Dobri stari pianino«, za katerega so scenarij napisali Vito Zupan, Fran Milčinski in Igor Pretnar, kateri bo film tudi režiral. Film »Fant s papigo« (tema iz sodobnega mestnega življenja) po scenariju Ferda Godine naj bi

režiral ali Fr. Jamnikar ali Fr. Kosmač. Scenarij za film »Martin Krpan« je po istoimenski mojstrovini Frana Levstika napisal Matej Bor, posneti pa ga nameravajo v režiji Jožeta Galeta, in sicer v barvah. Po noveli »Balada o trobenti in oblaku« Cirila Kosmača je bil napisan scenarij za film »Junak strašnega časa«, v katerem bodo slikani dogodki iz narodnoosvobodilne borbe. V koprodukciji s podjetjem King Bros iz Amerike pa namerava Triglav-film posneti film »Krila upanja« (tema iz časa druge svetovne vojne).

In načrti Viba-filma: Film »Kala« po scenariju Ivana Ribiča že dalje časa snemajo v režiji Andreja Hienega. Poleg tega nameravajo še izdelati film »Sedmina« po istoimenski knjigi in scenariju Bena Zupančiča ter zabavni film o zimskošportnem udejstvovanju mladine »Tekma« po scenariju Jožeta Galeta.

Spored letošnjih Münchenskih slavnostnih iger

Letošnje Münchenske slavnostne igre bodo v času od 10. avgusta pa do 9. septembra. Tudi letos bo ta festival, ki sodi med najstarejše v Evropi — ustanovljen je bil leta 1901 —, zbral srednjeevropsko pevsko elito, medtem ko bodo opere in koncerte dirigirali najuglednejši evropski dirigenti.

Oporni del festivala bo posvečen predvsem skladatelju Richardu Straussu, uprizorili pa bodo tudi dela Wagnerja, Mozarta in Händla. Letos bo v tem okviru tudi prvič v Evropi uprizorjena glasbena verzija Shawovega Pygmaliona, ki jo pod naslovom »Moja lepota« uvrščajo med najbolj uspele ameriške musicale.

Tisoč glasbenih del

Moskovsko glasbeno založniško podjetje bo letos tiskalo nad 1000 glasbenih del v skupni nakladi 7,5 milijona izvodov. Pripravljajo zbornik brazilskih, mehiških, francoskih in kitajskih narodnih pesmi.

Festival marionetnih gledališč

V Bukarešti bo letos mednarodni festival marionetnih (lutkovnih) gledališč, na katerem bo sodelovalo nad 60 držav.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Med Italijani je izzvala omenjena resolucija viharo nasprotovanje ter dolgo vrsto razprav proti takšnemu tolmačenju Pariškega sporazuma in njegovih določb. Celo v Avstriji se oglašajo krogi, ki pozivajo k treznosti. Najbolj obsojajo pretiravanje južnotirolskega vprašanja z namenom zlorabe za strankarsko propagando OVP v tej dobi socialisti. Očitno pa sledi izid avstrijskih državnozborskih volitev 13. maja 1956 pomeni vidno okrepitve nacionalističnega krila OVP, ki zaradi svojih zahtev sproži celo daljšo krizo in zavlačevanje pogajanj za sestavo nove vlade. Tirolska OVP svoje zahteve po dodelitvi zunanega ministrstva sicer ne uspe uresničiti, vendar pa po dolgi pogajanjih doseže posebnega državnega sekretarja v zunanjem ministrstvu na Dunaju. To mesto zasede že ponovno imenovani profesor univerze v Innsbrucku dr. Franz Gschnitzer.

Od te dobe je politična linija SVP plod nenehnega naraščanja vpliva skrajnih nacionalistov v njenih vrstah in vodstvu. Stalna koordinacija političnih ukrepov in

taktike SVP z dejavnostjo novega državnega sekretarja v zunanjem ministrstvu na Dunaju, ki vesla v istih nacionalističnih tokovih, pa je naravnost dnevno na dlani.

Nikakor ni čudno, če se ob tem razvoju pojavi med Južnimi Tirolci prvič resnejša notranja opozicija proti ekstremni nacionalistični koncepciji SVP. Da se ta politični upor pojavi prav v duhovnem središču Južne Tirolske Brixenu, odkriva globoke korenine. Za občinske volitve dne 27. maja 1956 namreč kljub masivnim grožnjam in pritisku SVP vloži posebna politična skupina Nemcev pod označbo »Beli stolp«⁹⁵⁾ lastno volilno listo, ki ji načeluje ugledni brixenški domačin odvetnik dr. Dander. Boj SVP proti novi politični grupaciji se vname neizprosno in brezobzirno, neenak predvsem zaradi mnogo močnejše politične in gospodarske zaslombe vodilne stranke med manjšino ter vsled njene absolutne pre-

64

moči v tisku, propagandi in organizaciji. Kljub temu pa mora SVP celo tvegati obsojbe glavnega ravnatelja »Dolomiten« dr. Friedla Volggerja zaradi obrekovanja, samo da ne bi omilila ostrine nasproti novi politični skupini, ki jo poleg razbijanja enotnosti Nemcev obdolži celo sprejema pet milijonov lir za izdajo nemških interesov Italijanom.

Kljub že zgoraj nakazanim nevarnostim za razvoj, ki ga je slej ali prej pričakovati v bodočnosti tudi v Južni Tirolski, očitno ta trda in neizprosna linija »železne discipline« doslej SVP ni škodovala. Pri omenjenih občinskih volitvah 27. majnika 1956 ter nekaterih ponovitvah doseže SVP večino v sto nemških in v šestih ladinskih občinah pokrajine, medtem ko imajo italijanske stranke večino komaj v sedmih⁹⁶⁾ od skupnih 112 občin dežele. Tudi v Brixenu zmaga SVP, vendar doseže »Beli stolp« razmeroma pomemben uspeh ter pride nato v novem občinskem svetu do daljše krize, ki povzroči splošno razburjenje duhov v deželi ter je konč-

⁹⁵⁾ Pripomba: To je v občinah Bozen — Bolzano, Meran — Merano, Brenner — Brennero, Franzensfeste — Fortezza, Leifers — Laives, Pfatten — Vadena in Salurn — Salorno.

no potrebna celo ponovna volitev v občini.

Skoraj podoben je razvoj v Avstriji, dokler po dolgi in trdi pogajanjih avstrijski kancler inž. Julij Raab končno dne 4. julija 1956 ne predstavi dunajskega parlamentu svojo novo vlado. V njej sicer tirolski OVP njene zahteve po dodelitvi zunanega ministrstva ni uspelo izsiliti, vendar pa pošlje v zunanje ministrstvo na Ballhausplatz posebnega državnega sekretarja. To mesto zasede že zgoraj ponovno imenovani profesor univerze v Innsbrucku dr. Franz Gschnitzer.

Od te dobe je politična linija SVP plod nenehnega naraščanja vpliva skrajnih nacionalistov v njenih vrstah in njenem vodstvu. Doseženi uspehi v majniških volitvah tostran in onstran Brennerja naravnost ženejo nadaljni politični razvoj Južne Tirolske v letu 1956 v vedno hujše ostrine. Spremljavo tega razvoja v Avstriji smo delno že zgoraj opisali.⁹⁷⁾ Tukaj jo navajamo predvsem kot otipljiv dokaz stalne koordinacije političnih ukrepov in taktike SVP z dejavnostjo novega državnega sekretarja v dunajskem zunanjem ministrstvu, ki je naravnost dnevno na dlani.

(Se nadaljuje)

⁹⁷⁾ Pripomba: Glej nadaljevanje št. 18 in 19 tega članka!

Bohinjski pevci in plesalci na Koroškem

»Prihajate k nam kot prvi pozdrav pomladi. Prihajate v lepih narodnih nošah, ki so pester in cvetoče kot pomlad, in prinašate plesne in pesmi, ki bi bili prav tako lahko tudi naši plesi in naše pesmi. Pristrčno vas pozdravljamo v naši sredi, pristrčno še tem bolj, ker pomeni vaš obisk tudi prispevek k povezavi med narodi. Saj se ne počutimo ena celota z vami le mi koroški Slovenci, marveč iskreno želimo, da meje ne bi ne bile ločnice le med dvema deloma enega naroda, temveč tudi ne med dvema narodoma-sosedoma. Želimo vam, da bi se med nami počutili zares prijetno in da bi temu obisku sledilo še več takih srečanj.«

S to dobrodošlico je predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter zadnjo nedeljo dopoldne v napolnjeni kinodvorani v Borovljah nagovoril drage goste iz Bohinja, ki so prišli na Koroško, da nam zaplešejo in zapojejo. Med občinstvom — na prireditvi se je zbralo okoli 400 ljudi — je še posebej pozdravil jugoslovanskega konzula v Celovcu g. Mladena Devideja, župana mestne občine g. Sorgota, podžupana g. Richterja, bivšega župana g. ravnatelja Langa ter finančnega referenta g. Neuhuberja, seveda pa tudi številne stare in mlade ljubitelje prosvete, ki so prišli iz Borovelj samih ter iz bližnje in daljne okolice rožanskega mesta. Pa tudi Prangarjeva dvorana v Zmotičah pri Brnci v soboto zvečer in dvorana Prosvetnega doma v Žitari vesi v nedeljo popoldne sta bili dobesedno premajhni da bi našli prostora vsi, ki so prišli na prireditve, veseleč se obiska Bohinjčanov.

Lahko rečemo, da so prišli vsi številni obiskovalci v polni meri na svoj račun, kajti program, ki so ga izvajali pevci in plesalci Turističnega društva Bohinj, je bil zares pester ter podan brezhibno in tako originalno, da je z vsako posamezno točko globoko odkrival dušo ljudi iz kraljestva Triglava. Svoj delež so prispevale seveda tudi pisane narodne noše, v katerih so se predstavili vsi od najstarejših do najmlajših sodelujočih in brez katerih uspeh nastopa — v prvi vrsti plesne skupine — razumljivo ne bi mogel biti tako velik.

Izmenoma sta nastopala moški oktet pod vodstvom pevovodje Janeza Grma ter plesna skupina, za katere uspevanje se posebno požrtvovalno prizadeva Ogrinov oče. Da, upravičeno pravimo oče, saj sodeluje v skupini kar s celo družino in zlasti njegov 12-letni sin Jurij v soloplesih z 8-letno Damjano že danes kaže, da je vzoren sin svojega očeta. Čeprav zaslužijo vsi sodelujoči brez izjeme pohvalo in priznanje, bi morda le zapisali, da so pri plesnih točkah bili deležni posebnega aplavza oba otroka za izredno pristrčni nastop ter oče Ogrin za svojo valove smeha vzbujajočo šegavost, ki dosega višek v plesu z metlo. O pevcih pa le toliko, da so si za te nastope izbrali zelo zahteven program, ki so ga podajali z velikim znanjem.

Razumljivo, da je občinstvo na vseh

Razne vesti iz Koroške

V Celovcu je umrla v 91. letu starosti Elza Prechtel, znana posestnica Prechtel-ki-na. S svojim že davno umrlim možem sta leta 1908 odprla prvi kino v Celovcu in sploh na Koroškem. Letos bo torej Prechtlovo kinopodjetje praznovalo petdesetletnico svojega obstoja.

V Beljaku so policisti ustavili in prijeli 53-letno natakario, ki se je z vlakom pripeljala iz Spittala. Na kolodvoru v Spittalu je nekemu carinskemu uradniku zmanjkalo foto-aparat v vrednosti 1200 šilingov. Očitno mu je bil ukraden. Ko je nato vstopil v vlak, ki vozi proti Beljaku, je zapazil v kupeju žensko in se spomnil, da jo je videl pri blagajni za vozne listke. Ni se mogel ubraniti suma, da mu je aparat ukradla ravno ta ženska. Carinik je izstopil v Paternion-Feistritz, od tam pa obvestil policijo v Beljaku in jo opozoril na sumljivo potnico. In zares, policija jo je v Beljaku prijela. Spočetka je trdila, da o kakem foto-aparatu ničesar ne ve, sprevodnik pa ga je našel pod njenim sedem. Pozneje so ugotovili, da je bila ženska že večkrat kaznovana zaradi podobnih prestopkov.

treh prireditvah izdatno dajalo izraza svojemu navdušenju, predsednik Turističnega društva Bohinj Jože Jeraj, ki je v imenu gostov izrekel pozdravne besede, pa je vidno ganjen izjavil, da so veselo prese- nečeni nad tako pristrčnim sprejemom.

BOHINJČANI V BOROVLJAH

Njegovo povabilo za obisk v Bohinju je našlo živahen odmev zlasti v Borovljah, kjer so se z županom in podžupanom že domenili za gostovanje boroveljskega zbora »Stahlklang« v Bohinju.

Med svojim bivanjem na Koroškem so si Bohinjčani ogledali tudi del naše dežele; obiskali so Baško, Osojsko in Vrb-

sko jezero, g. prof. Woschta jim je razkazal Beljak, pred povratkom v domovino pa so bili še v Celovcu ter na Gospodarskem polju in pri Gospej Sveti.

Slišali smo, da so bili z obiskom na Koroškem zelo zadovoljni, mi pa jim zago-

tavljamo, da so nam s svojim gostovanjem nudili mnogo lepих kulturnih užitkov. Zato so šopek nageljčkov, košara cvetja ter zbirka koroških knjig, ki jim jih je podarila Slovenska prosvetna zveza kot prirediteljica gostovanja, gotovo le skromen zunanji izraz priznanja in naše iskrene zahvale!

Nekaj o koroškem lovstvu

Iz več krajev Koroške javljajo o številnih najdbah končane srnjadi, kar je letošnje zavzelo posebno močan obseg. V začetku so domnevali, da se je med srnjadjo razširila nalezljiva epidemija. Lovski strokovnjaki pa so ugotovili, da je veliko odmiranje med srnjadjo povzročila izredno dolga zima, ki je trajala v pozni koledarski pomladanski čas. Srnjad ni mogla do svoje v tem času naravne zelene krme in posledica je bila, da jo je napadel pljučni in želodčni črv. Računajo, da bo letošnja pomlad končala okoli 30 do 40 odstotkov srnjadi, dočim znaša odmiranje v normalnih letih le okoli pet do deset odstotkov.

O tem in drugi lovski statistiki je pred nedavnim poročal deželni lovski mojster dr. Knaus. Veliko skrb povzročajo lovci tatinski psi, ki povzročajo veliko škodo med divjadjo, posebno pozimi in spomladi, ko je divjad oslabiljena. V mnogih primerih morajo lovci takšne pse postreliti, pri čemer pa nastanejo čisto spori

med lovci in lastniki psov. Pravijo, da so lani postrelili okoli 2000 tatinskih psov. Proti temu so se pritožila društva za zaščito živali, s katerimi pa bodo v kratkem sklenili dogovor, ker imajo lovci točna navodila, v kakšnem primeru smejo psa ustreliti.

Zaradi milih zim v prejšnjih letih je število srnjadi močno naraslo ter je divjad povzročala tudi občutno škodo na gozdnih in poljskih kulturah, zaradi česar so se kmetje upravičeno pritoževali. Zaradi tega so minulo lovsko leto določili tudi več srnjadi za odstrel. Odstrelili so je okoli 10.500, dočim je v prejšnjih letih znašal odstrel povprečno 6000 do 7000 srnjadi.

V ostalem hoče koroško lovstvo preprečiti tudi zakup koroških lovskih revirjev inozemskim interesantom, ki ponujajo za lovišča ogromne vsote. Koroška lovišča naj bodo na razpolago domačim lov- cem, ki stremijo za tem, da svoje revirje negujejo in ohranjujejo stanje divjadi na ustrezajoči višini.

Ob 15-letnici

V teh dneh se spominjamo dragocenih sel-skih žrtv, trinajstih mučeniških ljudi naše izmučene zemlje, ki so z zadnjo kapljico svoje tople krvi dali pečat v silni neenaki borbi za najvišje vzore, za katerimi je stremelo vse pošteno ljudstvo na Koroškem in z njim vred vsi miroljubni in demokratični narodi sveta: za mir, za odpravo nasilja in krivice, za lepše prijateljsko sožitje med vsemi narodi.

Visoke in plemenite so ideje, v katerih zmago je verovalo poniženo in razžaljeno, teptano človeštvo. Zmaga pa je zahtevala žrtve, krvave in krute žrtve najboljših. Žrtve za nas in naše potomce, da živimo in se veselimo človeka vrednega življenja.

Dragocene žrtve naj nam bodo spomin in opomin. Spomin na hude čase, ko je podivjana nacijska teptala v blato vse človečanske pravice, nasilno uničevala človeško dostojanstvo ter skušala v krvi utopiti vsak upor proti režimu terorja, opomin pa, da združimo vse sile, da se podobni časi nikdar več ne povrnejo.

Vsako leto, ko prihaja pomlad v deželo, ko kot znanilka novega porajajočega se življenja kipi mlada rast iz zemlje, ko pričena biti življenje spet lepo in sproščeno, se bolj ko kdaj spominjamo onih trinajstih žrtv iz Sel in kapelške okolice, ki so morale ravno v tem času položiti svoja življenja na oltar lepšega življenja in pravičnejšega socialnega reda v ožji domovini in v širšem svetu.

Tinje

Iz doslej še neznanega vzroka je v ponedeljek zvečer izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju kmetice Frančiške Bleiberschnig v Valmatu. Poslopje je zgorelo do tal, poleg tega pa tudi vozila, kmetijski stroji in orodje, dobavni voz, vse zaloge krme ter oprema prizidanega stanovanja. Živino so še rešili. Gasilno akcijo sta izvajali požarni brambi iz Tinj in Velikovca s sodelovanjem domačinov. Uspelo jim je, da so preprečili razširitev ognja na bližnje objekte. Nastalo škodo cenijo na skupno okoli 330.000 šilingov.

Apače

V ponedeljek rano zjutraj se je prime-rila na ovinku rožanske ceste med Obr-jami in Apačami prometna nesreča. Motociklist Hubert Prentner je s svojim kolesom zadel v tovorni avto. Sam in njegov sovozač rudar Gesler na spremnem sedelu sta se precej poškodovala ter so ju spravili v bolnišnico za nezgode v Celovec.

Beljak

Hudo prometno nesrečo sta imela motociklist Hugo Trink, železničar iz Brnce, in njegov spremljevalec na spremnem sedelu. Z Ossiacherzeile v Beljaku sta zavila v Magdalensko cesto. Obiskati sta hotela znano družino na Magdalenski cesti. Toda še preden sta dosegla svoj cilj, ju je dohitela nesreča. Ko je Trink z motornim kolesom prečkal cesto na levo, je prezrl avtomobil, ki je privozil v smeri od centralnega pokopališča ter ga je vodil Raimund Thalmeiner. Šofer je sicer takoj zavrl, ko je videl tik pred seboj motorno kolo, toda ni mogel več preprečiti močnega sunka. Motorno kolo z obema vozačema je vrglo v loku na cestni rob, kjer je kolo obležalo popolnoma razbito. Trink in njegov spremljevalec sta odnesla hude poškodbe. Trink si je močno pretresel možgane, zlomil desno nogo, oddrgnil kožo ter se še drugače poškodoval, njegov spremljevalec pa si je tudi zlomil nogo in močno oddrgnil kožo. Oba so z rešilnim avtom prepeljali v beljaško bolnišnico. Thalmeiner je ostal nepoškodovan, na vozilu pa je nastala škoda okoli 12.000 šilingov.

Lepena

Prejšnji teden nas je za vedno zapustil sosed, ki je do visoke starosti delil z nami lepe in hude čase, kakršni se pač v življenju vrstijo. Zgubili smo Jožefa Ora-že, p. d. Hirtla v Lepeni. Pokojnega smo zaradi njegovega plemenitega značaja, najboljših odnosov do sosedov in nesebične ustrežljivosti, ko je bil vedno pripravljen pomagati, kjer koli je le mogel, vsi cenili, radi imeli in spoštovali.

Na svojem malem posestvu je s svojo ženo, s katero sta pred tremi leti praznovala zlato poroko, vzorno vzgojil svojih pet otrok, tri hčerke in dva sinova. V družini je vladala ves čas najzgodnejša harmonija in razumevanje. V svojem bistvu je bil pokojni vse življenje zaveden Slovenec ter je imel razvit čut za resnico in pravico. Taka je tudi vsa njegova družina, kar je posebno pokazala v času najhujše preizkušnje našega ljudstva, v dobi, ko se je bilo treba upreti nacističnemu nasilju. Hirtlova družina je zavestno podpirala borce za svobodo, mir in lepše življenje na svetu. Zaradi tega ji nacistični nasilniki tudi niso prizanesli ter so dve hčerki vtaknili v koncentracijska taborišča.

Minulo soboto smo blagega pokojnika spremili ob velikem številu žalnih gostov k večnemu počitku. Pokojnega očeta bomo ohranili v lepem spominu, žalujočim svojcem pa izrekamo naše odkrito sožalje.

KOLENDAR

Petek, 25. april: Marko
Sobota, 26. april: Klet
Nedelja, 27. april: Čita
Ponedeljek, 28. april: Pavel
Torek, 29. april: Peter
Sreda, 30. april: Katarina
Četrtek, 1. maj: Praznik dela

Najskrivnostnejša gora na svetu

Globoko v še neraziskanih prostranstvih Antarktike se dviga najskrivnostnejša gora na svetu. Njen vrh je zavrt v dim. Gora se strmo dviguje z neke snežne planote in dosega nadmorsko višino preko 6000 metrov. Po svoji višini bi sodila ta gora med najvišje gore na svetu in ni izključeno, da je dejansko najvišji vulkan na svetu.

Nihče še natanko ne ve, kakšna je višina te skrivnostne gore, ki leži v bližini Južnega tečaja. Nihče tudi ne ve ali je na vrhu res vulkan, kakor domnevajo nekateri raziskovalci. Najzanimivejše pa je, da nihče niti točno ne ve, kje leži ta planina.

Njen vrh, okoli katerega se vije dim (ali morda megla), je videlo vsega skupaj kakih deset ljudi. Opis, ki so ga dali, je dovedel nekatere strokovnjake do domneve, da gre najbrž za vulkan. Samo en človek je doslej videl to goro dvakrat.

To je bil neki letalec. Kraj, kjer stoji ta planina, je silno težko dostopen, tako da gora še do danes ni dobila svojega imena, čeprav so jo prvič zagledali ljudje pred desetimi leti.

Pred desetimi leti — februarja 1948 — je odletela skupina desetih ameriških letalcev na področje, ki ga zdaj imenujejo Zemlja Marije Byrd. Ker je bilo treba preleteti ozemlje, ki ga še ni videl noben raziskovalec, so se zaradi varnosti letalci odločili, da bodo uporabili dve transportni letali tipa »Douglas DC-3«. Bilo je predvideno, da bi se v primeru, če bi bilo kakšno letalo prisiljeno pristati, drugo vrnilo in pomagalo reševalnim ekipam, ki bi krenile na pomoč ponesrečencem.

Smer poleta je bila vnaprej določena. Po nekaj urah poleta sta posadki obeh letal zagledali goro. V prvem trenutku so jo zagledali samo kot nejasno senco na obzorju. Toda čim bolj so se ji bližali,

tem večja je postajala. Izognili so se ji v razdalji 50 kilometrov. Ugotovili so tudi približni položaj gore: 124 stopinj zahodne dolžine in 78 stopinj južne širine — 850 kilometrov od Male Amerike in 1100 kilometrov od Južnega tečaja.

Glede na to, da se zdi vsa Antarktika kot nekakšna valovita ravnina, so se letalci toliko bolj začudili, ko so zagledali pred seboj tega gorskega orjaka. Vrh te gore je bil prav tako pokrit s snegom in kopast, nad njim pa se je dvigala nekakšna perjanica iz snega ali dima, ki je bila zaradi vetra nagnjena na eno stran.

Pozneje — pozimi leta 1956 — je letalec Hawkes, ki je bil član prve letalske

ekspedicije, ponovno preletel to področje, da bi vrisal na zemljevid pot za traktorje ameriške ekspedicije od obale Male Amerike do kraja, na katerem bi naj ta ekspedicija postavila oporišče v Zemlji Marije Byrd. Ko je opravil to nalogo, je krenil na sever proti gori, ki jo je odkril pred devetimi leti. Vreme pa mu ni bilo naklonjeno. Vsa gora je bila zavita v goste oblake.

Tedaj je preletel področje gore v upanju, da bo kje odkril sledove vulkanskega pepela, toda zaradi slabe vidljivosti mu to ni uspelo. Tako se je moral vrniti v Malo Ameriko.

Zdaj se je Hawkes ponovno vrnil na Antarktiko in upa, da ga bodo poslali na to področje, kjer bi lahko končno rešil skrivnost najskrivnostnejše gore na svetu.

Zanimivi podatki o ladjah

Prvo ladjo so zgradili v starem Egiptu nekako okoli leta 2000 pred našim štetjem. To je bila trgovska ladja, ki so jo poganjali z vesli, imela pa je tudi majhna štiriočlata jadra iz živalskih kož. Ta prva ladja je vedno plula le ob obalah Sredozemskega morja. Ob obalah pa zato, ker se na odprto morje še niso upali, ker še niso poznali kompasa.

Najhitreje je Atlantski ocean preplula ladja »United States«, ki je junija leta 1952 izplula iz newyorškega pristanišča in po treh dneh, 10 urah in 40 minutah vožnje pristala v pristanišču Southampton

istega leta najbolj približal Severnemu tečaju.

Največja potniška ladja na svetu pa je angleška ladja »Queen Elisabeth«, ki ima 83.673 ton nosilnosti, je dolga nad 300 metrov, njen podvodni del pa sega dobrih 33 metrov globoko. Njeni motorji lahko dosežejo do 200 konjskih sil moči!

Največji ladijski prostor na potniški ladji je jedilnica na parniku »Queen Mary«, ki je dolga 50, široka pa 35 metrov. V njej ima hkrati prostora 815 ljudi!

Vojaške ladje tipa »Liberty Ships«, ki

Mesto žalostnih rekordov

Huston je mesto, v katerem živi 900.000 prebivalcev. Lani so zabeležili tu kar 136 ubojev, se pravi 15 na vsakih 100.000 prebivalcev. To prekaša New York, kjer odpadejo letno na 100.000 prebivalcev le štirje umori (niti zloglasni Chicago s štirimi milijoni prebivalci nima več kot 300 umorov letno).

»Huston je mesto, v katerem se ubija brez razloga,« je nedavno izjavil neki policist.

Se teže je s sodišči. Vsak bi pričakoval, da bodo sodišča ubijalce ostreje kaznovala in skušala zločinsko dejavnost izkoreniniti. Nasprotno, sodišča so zelo blaga.

Včasih morilec sploh ne pride pred tribunal. Lani so od 136 obtožencev obsodili samo 27 ubijalcev in samo eden med njimi je bil obsojen na smrt. Nekaj so jih obsodili na dosmrtno ječo, vsi ostali pa so dobili krajše časovne kazni. Dvojici so celo odgodili kazen za nedoločen čas.

V Texasu ima lahko vsakdo revolver brez dovoljenja, vendar ne sme z njim ubijati. Če hoče kdo kupiti revolver, mora imeti samo potrdilo o »dobrem značaju«. Neki novinar je v listu »Post« napisal, da tisti, ki želi kupiti revolver za 29,50 dolarjev, ne potrebuje nič drugega, kot samo 29,50 dolarjev.

Vetrovi v stratosferi dosežejo 480 km na uro

V ZDA so obvestili javnost, da so fiziki, ki proučujejo meteorološke pogoje v višinah 96 km, prišli do zanimivih podatkov o hitrosti vetrov in temperaturi v velikih višinah.

Delo znanstvenikov je bilo povezano z dolgotrajnimi poizkusi, za katere so uporabljali rakete »Airrobby«. Meritve

so bile v tem, da so izstrelili po pet rakiet hkrati, opremljenih z granatami, ki so jih eksplozije na raketah odnesle v vnaprej določene višine. S pomočjo preciznih naprav za določanje oddaljenosti zvoka, so znanstveniki poslušali eksplozije.

Prvi izsledki kažejo, da niso vetrovi, ki dosežejo 480 km na uro in še več, v stratosferi nič nenavadnega. Prav tako pa so zabeležili tudi izredno nizke temperature: 100 Fahrenheitovih stopinj pod ničlo. Znanstveniki so pojasnili, da jim je čas, ki je bil potreben zvoku, nastalem od eksplozije, da je prišel do zemlje, omogočil najtočnejše podatke o vetrovih in temperaturah. Ko bodo te meritve analizirali, bodo dali podatke na razpolago učejakom več kot štiridesetih držav, ki sodelujejo v geofizičnem letu.

Usoda bogatašev

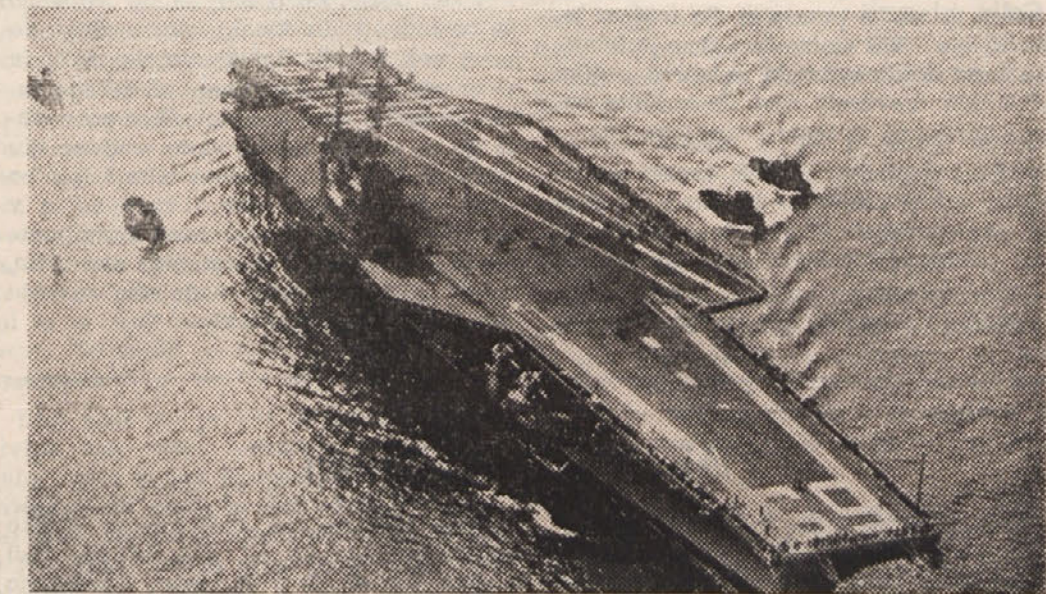
Da sreča in zadovoljstvo ne gresta vedno skupaj z bogastvom, priča usoda osmih najbogatejših ljudi na svetu. Za najbogatejše so bili proglašeni leta 1920. Dobrih 25 let pozneje pa je bila njihova usoda takale: trije so napravili samomor, eden je bil v umobolnici, eden v ječi, trije pa so umrli v revščini.

velja Slovenov in Hunov, napad in beg, stokanje umirajočih, curki krvi, divjanje in rezget konj brez jezdecev. Iztok je vihral kakor sproščena zver po bojišču. Kakor ognjen blisk je švigal njegov meč. Kamor je udaril, je zastokal človek, kamor je sunil, je odprl krvav tok. Skozi rešetko so štrlele oči v groznem ognju. Kjer je zagledal Slovena v nevarnosti, tja je prihrumel njegov zrebec, edini še od Eparodita kupljeni arabec, švistnil meč — in hunski konj je zatopotal prazen v gnečo.

Padali so Sloveni, padali Huni, Iztok pa je stiskal ustnice in se gonil po bojišču razbrzdane, brez pokoja. Njegove oči so iskale Tunjuša. Drevil je za begunci, udarjal na levo, zamahoval na desno — ranjenih Hunov se ni dotaknil —, sekal si je pot do najgostejšega boja, iskal tistih pesjanskih oči, iskal rdečega plašča in iskal znane čepke. Zaman. Njegov arabec, upehan, ranjen, s krvjo polit, se je pričel stresati. Kolena so mu klecala, spotikal se je, Iztok je moral iz bojnega me-teža.

Vihar je ponehaval. Nekaj jezdecev je drevilo za bežečo tolpo Hunov, ki se je prebila skozi Slovene. Na koncu soteske so jih sprejeli lokostrelci, telebnili je eden, dva, trije s sedla na zemljo, desetorica je ušla puščicam in pognala na svobodno stopo.

Iztok je velel zatrobiti. S hriba se je

To je največja vojna ladja na svetu, 60.000 brutoregistrskih ton velika ameriška letalosilka »Forrestal«.

v Angliji. Med vožnjo je torej dosegla povprečno hitrost 70 kilometrov na uro! Angleška ladja »Queen Mary«, ki je oktobra 1938. leta osvojila »modri trak«, je za to pot porabila 10 ur več.

Od vseh ladij se je doslej najbolj približal Južnemu tečaju ruski ledolomilec »Fedor Lietke«, ki mu je to uspelo avgusta leta 1955. Argentinski ledolomilec »General San Martin« pa se je 3. januarja

so znane iz minule svetovne vojne, so ostale zapisane v zgodovini ladjedelništva kot ladje, ki so jih zgradili najhitreje: vsako od teh, ki so imele po 10.500 ton in ki so jih zgradili vod vodstvom ing. Henryja J. Kaiserja, so naredili v komaj štirih dneh in 15 urah. To je res rekorden čas, ker znano je, da gradnja ladij, predvsem z večjo tonažo traja razmeroma zelo dolgo, torej več mesecev.

in vzhodu, je slonela na mehkih blazinah kakor vila krasna Alanka.

Njeno telo je ogrinjala svilena, z vezninami okrašena haljica, kakršne so nosile najplemenitejše dvorjanice v Bizancu, čez pleča ji je visela v valovitih gubah do tal segajoča stola, ki je žarela od draguljev. Za pestjo in nad lehtmi so se svetili zlati obročki, iz ogleno črnih las je seval diademček. Globoke, črne oči je upirala v prišlece. V njenih pogledih ni bilo prošnje, na njenem licu ne vzdihla po usmiljenju. Izziv in poroga sta ji obkrožala ustnice.

»Nazaj!« je kriknila in se vzravnila na sedežu. »Nazaj hlapci — molojci! Prišli ste h kraljici velikega Huna, sina Atilovega. Ne skrunite s svojo nogo tal, kamor stopajo samo kani in kralji. Pokličite starosto in mu povejte, naj pride, da govori z menoj, če mu je drago življenje Slovenke Ljubince.«

Z zasmehom so se že nekateri veljaki gnetli v šotor in stegnili roke po Alanki, da bi jo zajeli kakor druge. Ko pa so čuli ime Ljubince, so obstali in se spogledali. »Nimamo kralja in nimamo s seboj staroste. Mi sami smo kralji Slovenov, mi smo staroste narodu. Govori, kje je Ljubinica? Naša sužnja si!«

Tako jo je ogovoril najstarejši veljak in stopil bliže.

Alanka se ni ganila, najmanjši strah ji ni spreletel obličja. Dvignila je kakor v

F. S. FINŽGAN

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

68

Balambak, ki je vodil vojsko, je zapiskal skozi nos kakor razjarjen jastreb. Zagledal je bleščeče se oklepe in svetle šleme in takoj presodil premoč sovražniškov. Beg! je velel njegov pisk. Nad glavami jezdecev se je dvignil gozd sulic, kakor vihar se je utrgala hunska konjica z mesta in pognala konje s strašnim hrupom in tuljenjem v Iztokovo vrsto, da bi jo prodira in utekla po globeli. Toda Iztok je bil na to pripravljen. Obe četi sta se zlili v svetel pas, ki je nastavl široke, v oklepe zavite prsi. Pogнали so se nasproti Hunom, konjici sta treščili skupaj s tako razbesnelo silo, da se je zgrudil na obeh straneh val konj in jezdecev v travo. Red pri Hunih in Slovenih je bil razbit. Med rjavo tolpo Hunov so se pomešali svetli šlemi, zablistali so se meči, Huni so pometali sulice v gneči na tla. Razpalilo se je nad stotino dvobojev na življenje in smrt. Pobesneli so konji in jezdec: krik, tuljenje, zvenket mečev in pokanje oklepov, rezgetanje, po-

ZA GOSPODINJO IN DOM

BORAKS — novo zaščitno sredstvo proti pozebi

Znano je, da dobro hranjen in sit človek laže prenese zimo in trenutno pomanjkanje. Enako je tudi pri živalih in rastlinah. Vemo na primer, da dobro pognojen posevek pšenice laže vzdrži hudo zimo brez snežne odeje, kakor pa slabo gnojen. Znano je tudi, da fosfor ugodno deluje na odpornost proti zimi in prav tako tudi bor. Nikjer v svetu pa ni znano, da bi bil bor oziroma njegova najbolj navadna spojina — boraks uspešno zaščitno sredstvo proti slani in pozebi.

Važnost bora za obrod in zdravstveno stanje rastlin sem poznal iz knjig. Zato sem pred šestimi leti svetoval znanu, naj spomladi zalije svojo povrtnino s polodstotno raztopino boraksa v vodi. To je tudi storil. Čez štirinajst dni (bilo je v maju) je nastopila močna slana, ki je vsem sosedom hudo osmčila povrtnino, njegove pa čisto nič. To je bilo leta 1952 na polju v Šiški v Ljubljani. Čeprav ni v knjigah najti ničesar podobnega, sem verjel, da je ravno boraks pomagal proti pozebi. Iskal sem in našel sodelavce tudi po ostalih predelih Slovenije. Tako je leta 1953 pokazal boraks odličen uspeh v gozdni drevesnici v Bovcu na Tolminkem; leta 1954 v gozdni drevesnici v Svetini pri Celju in v vrtu pri Ljutomeru; leta 1955 v vrtu v Celju pri razni povrtnini. Po toplem januarju leta 1956 so izredno zimo v februarju brez škode vzdržale nekatere sadike občutljivih drevesnih vrst, ki so bile zalite z boraksom še maja prejšnjega leta.

Najbolj zanimivi so bili uspehi in izkušnje z boraksom lanske leto. V stari vasi pri Vidmu-Krškem je lastnik z uporabo poldrugega kilograma boraksa rešil pet tisoč kilogramov plodov breskev, sliv in jabolk. V Gaberju pri Dobovi — Bre-

žicah je boraks obvaroval pozebe 300 trt — cepljenk. Najbolj zanimiv pa je bil primer v Osijeku na Hrvaškem. Moj znanec ima marelico, ki je predlanskim močno pozebla in komaj ostala živa. Lani je cvetela in zazelenela, vendar ni kazala dosti življenjskih moči. Od vsega drevesa je z ročno škropilnico za flit previdno poskropil eno samo močnejšo vejo z boraksom. Ta veja si je po škropljenju čudovito opomogla: plodovi niso odpadali, dosegali so dvojno debelino, bili so sočni in okusni; listje je bilo večje in zdravo, odpadlo pa je 20 dni pozneje kot na ostalih, neškropljenih vejah, kjer so tudi plodovi bili slabi.

Navedel sem samo devet uspešnih poizkusov v osmih krajih. Po teh krasnih uspehih, vselej ob primerjavi z neškropljenimi rastlinami, se poraja vprašanje: **Kako to, da je boraks v svetu sicer dobro znan kot pomožno gnojilo, ne poznajo ga pa kot zaščitno sredstvo proti slani in pozebi sploh?**

Stvar je v tem: ni dovolj, če damo boraks v zemljo, kot navadno dajemo gnojila, ali če z njim škropimo listje kadarkoli in kakorkoli! Listje rastlin, ki jih želimo zavarovati pred slano, moramo škropiti s polodstotno raztopino boraksa v vodi. Listje raztopino kmalu vpije in je, četudi pride kmalu zatem dež, ne more več izprati. Boraks deluje takoj in to že proti slani, ki nastopi sledečega jutra. Listje bo sicer zmrznilo, kot po navadi, ko pa se pod neposrednim vplivom jutranjega sonca ali toplote odtaja, ne bo nikake posledice zmrzali. Uspeh bo le v tem primeru, če je ob času škropljenja dovolj toplo, vsaj osem stopinj nad ničlo, in če je listje mlado, v polnem razvoju ali šele pravkar razvito.

Če je listje že polno razvito, tedaj učinkuje eno samo škropljenje za vso pomlad ter sledečo jesen in zimo. Škropljenje samo delno ali napol razvitega listja pa deluje le kakšnih 8 do 10 dni. Če po tem času grozi nova slana, moramo znova škropiti.

Najnižje merjene temperature pri naših uspešnih poskusih so bile 6 stopinj pod ničlo. Ugotovili smo, da močnejša kot polodstotna raztopina ali usedlina boraksa na dnu posode požge listje. Na to je potrebno posebno paziti.

Razen zanesljive zaščite proti pozebi v drevesnicah, vrtovih, sadovnjakih in vinogradih pa vpliva škropljenje z boraksom istočasno tudi na boljše cvetenje in obrod ter obenem na odpornost tudi proti boleznim na listju. To se je posebno izkazalo pri paradižnikih, o čemer se je v zadnjem času pri nas v Sloveniji pričelo že mnogo ljudi, ki so uporabljali boraks.

(Opomba uredništva). Podrobna navodila za uporabo tega sredstva bomo objavili na kmečki strani prihodnjič.

Inž. Vladimir Beltram

Okusno okrepčilo

5 limon, 5 pomaranč, pol kilograma sladkorja in pol kilograma medu potrebuje, če želimo napraviti redilno in izdatno okrepčilo za živce. Pomaranče in limone operemo, zmeljemo na strojčku, ali pa narežemo na tanke rezine. Potem pa zmešamo s sladkorjem in medom ter naložimo v dobro pomit kozarec. Uživamo vsak dan po eno žlico zjutraj in zvečer. Ako bomo tako pripravljeno okrepčilo redno uživali nekaj časa, bomo opazili, da smo postali bolj krepki in umirjeni. Tako okrepčilo nam je še posebno potrebno v spomladanskih dneh, ko je telo itak bolj oslabiljeno in utrujeno in v organizmu vlada pomanjkanje raznih snovi — vitaminov ipd.

Če ostane drobec stekla v rani

S steklom smo se urezali in drobec je ostal v rani, ne moremo ga potegniti ven. Kaj naj storimo? Natopimo na tisto mesto nekaj segretega pečatnega voska. Ko se vosek strdi, ga odstranimo in z njim bomo odstranili tudi drobec stekla. Toda pozor! Voska ne bomo natopili kar na roko, ker bi se na ta način še močno opekli. Najprej natopimo vosek na kos papirja, ko pa se že nekoliko ohladi, ga prelijemo na roko — na rano.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Koprivnica — orticaria

Koprivnica, ki ji strokovno pravijo urtikarija, je precej pogosto obolenje, ki prizadeva ljudem, zlasti še materam, precej skrbi, saj otroci za njo često obolijo.

Kaj je pravzaprav koprivnica? To je obolenje celotnega organizma, ki se najbolj odraža na koži v obliki in podobi izpuščaja, ki je podoben izpuščaju, če nas opečejo koprive. Od tod tudi ime. Če je obolenje močno izraženo, je koža kakor zemljepisna karta. Do teh izpuščajev pride zaradi razširitve kožnih kapilar ter zaradi pronicanja krvne plazme skozi ostnjo kapilar. Vzrok tem spremembam je pa najbrž posebna substanca, ki se imenuje histamin.

Ves problem koprivnice spada v veliko skupino tako imenovanih alergičnih bolezni. Osnovni temelj teh alergij je posebna občutljivost za določene substance. Tako so nekateri ljudje nagnjeni k temu, da dobijo koprivnico po ribah, jajcih, rakah, siru, jagodah i. p. Poudariti pa moramo, da gre pri tem v večini primerov za snovi beljakovinskega porekla. Izjema so zdravila, kot piramidon, aspirin in slično, ki povzročajo pri preobčutljivih ljudeh izredno močno koprivnico. Zadnje čase opažamo koprivnico tudi po penicilinu,

ki je mnogokrat tako huda, da moramo z nadaljnjim zdravljenjem prenehati. Koprivnica se pojavi tudi kaj rada po vbizgavanju raznih serumov, bodisi da smo jih injicirali zaradi zaščite pred boleznijo ali pa zaradi zdravljenja kake bolezni. Tako lahko nastane koprivnica na pr. po vbizganju tetanusovega ali difteričnega seruma. Iz tega sledi, da ne smemo jemati zdravil — zlasti velja to za razne serume in penicilin — če niso v določenem primeru potrebna in umestna. Večina primerov koprivnice poteka akutno (naglo). Poznamo pa tudi kronično urtikarijo, katere nastanek še ni dovolj razjasnjen. Navadno so vzrok kronične koprivnice različne infekcije, potem toplota in mraz, a tudi večji duševni pretresljaji.

Zdravljenje je različno, včasih zelo težko, pa tudi nemogoče. Težko je najti vzrok, če ga pa najdemo, ga moramo izločiti iz prehrane oziroma uporabe. Splošno zdravljenje sestoji z izčiščenjem črevesja z odvajalnimi sredstvi ali klistirom. Pri tem se je treba držati diete. Proti srbetzu ovlažimo kožo z alkoholom, ki mu dodamo nekoliko salicilne kisline in mentola. Priporočljivi so tako imenovani antihistaminiki, ki jih predpiše zdravnik v obliki tablet, mazil ali pa injekcij.

Uživajmo več hrena

Skorajda je že prišlo v navado, da uživamo hren samo ob veliki noči, kar pa je prav gotovo nepravilno, ker je hren bogat najrazličnejših hranilnih snovi, ki si jih v večletnem obdobju rasti nabere v korenih.

Hren je večletna rastlina in ima zelo bujno rast. Večkrat ga izrujemo iz zemlje, ker bi nam sicer uničil druge kulture. Korenine hrena lahko vedno uporabljamo kot začimbe k raznim mesnim jedem. Ko bi dejansko poznali njegove hranilne vrednosti, bi ga prav gotovo pogosto srečavali na naših mizah. Prav gotovo se boste začudili, da vsebuje hren petkrat več vitamina C kakor pomaranča ali

limona. Vsebuje pa tudi precej veliko eteričnega olja in od tega prihaja tudi njegov pekoč okus in vonj. Omenjeno olje deluje tudi desinfekcijsko, kakor tudi antiseptično.

Hren draži sluznice in nas sili k solzavosti. Pomaga izločati želodčni sok, povečuje tek, močnejše pa deluje na ledvice.

Hren lahko jemo na več načinov: s kisom in oljem, s smetano, jabolk, kuhane ga s kruhom ali naribanega k mesnim jedem.

Zapomniti pa si moramo, naj ljudje, ki imajo želodčna črevesna, jetrna in ledvična vnetja, hrena ne uživajo!

odpor samo drobno roko in očitala veljekom.

»Nimate kralja? Ovce imajo ovna, koze vodi kozel, prasci hodijo za merjascem — in vi, Sloveni, greste v boj brez poveljnika? Alanka je kraljica in žena največjega junaka, kar jih jezdi od Dnjepra do Bizanca, in ona ve, da bi bili vrli molojci pod Balambakom posekali in pogazili vas, tolpo, v rosno travo, da vas ni vodil nekdo, ki mora biti modrejši od vas. Pride naj, če mu je milo življenje Ljubince. Če ne, se strašno maščuje moj orel — Tunjuš.«

Veljaki so se vnovič spogledali. Življenje Ljubince, to je vplivalo na divjo naravo. Zagnili so šotor, postavili se za stražo predenj, najmlajši je hitel po Iztoka.

Ko je vstopil Iztok pod šotor, se je zavzel celo on ob nagradnem bogastvu in razkošju, s katerim je bil prenapolnjen stan hunskega glavarja. Videl je v zlatu bleščeče se preproge, kakršnih ni premogetel sam Epafrodit.

»Klicala si me, kaj želiš, žena vrlega vojaka in glavarja Hunov?«

»Ti si poveljnik?«

Iztok je vedel, da poslušajo zunaj Sloveni pogovor. Zato je govoril oprezno, da bi ne vzbudil suma, kakor da si lasti oblast nad narodom.

»Nisem poveljnik, brat med brati in sin staroste Svaruna.«

»Iztok?« je povzela Alanka in se za-

čudila. »Brat Ljubiničin?«

»Brat Ljubiničin. Ti veš zanjo? Povej, kam je odjezdil Tunjuš z njo, da mu jo iztrgamo in vrnemo očetu.«

»Razodenem ti skrivnost, prisegam na Atilovo krsto, skrivnost, ki je ne zveš od nobenega Huna. Toda zanjo me nagradiš.«

»Pozabljaš, da si suznja Slovenov. Ne govori prešerno.«

»Dokler živi moj orel, junak junakov, in on živi, nisi ga srečal v boju in nisi ga našel med mrlič, dotlej sme govoriti Alanka prešerno. Zaslužni me, suni mi meč v prsi! Mar se bojim? Bojite se Sloveni! Če zarezgeta na pomoč Tunjušev Cerkon, se dvigne obrski Kakan, Varhuni napno tetive, Alani zajašejo konje in sam Upravda mu pošlje legije; izza Mursanskega močvirja pa privro vaši poraženi bratje Anti. Ali me torej zaslužniš ali nagradiš?«

Iztok je pomislil. Ponosna Alanka mu je ugajala. Izpraševal je že Hune po Ljubiniči, po Tunjušu, Rado, zdvojen in pobesnel, jih je pretepal z jermen, toda ne eden ni izdal skrivnosti; kakor mutcem so bila usta ujetnikov. Še vzdihnil ni nihče pod udarci. Zato mu je bila Alanka edini kažipot do Ljubince.

»Povedal sem ti, da sem brat med brati. Če sklenejo veljaki, te nagradim za skrivnost.«

Iztok je odšel pred šotor. Pred njim so se nabrali veljaki in starešine. Svarunič

jim je razodel zahtevo Alanke. Spočetka je zamrmrala nejevolna gruča. Ali končni ukrep je bil, da so zaupali Iztoku polno oblast.

Vrnil se je v šotor.

»Govori o Ljubiniči! Pripoveduj o Tunjušu in zahtevaj nagrade!«

»Prisezi na bogove in na ognjišče očetno, da me ne prevariš. Prisegla sem ti tudi jaz!«

»Prisežem!«

»Za skrivnost, katero ti povem o Ljubiniči in Tunjušu, zahtevam svobodo: daš mi dva konja, enega za ježo, enega za tovor in me odpustiš, da grem, kamor hočem. Storiš to?«

»Prisegel sem!«

»Sedi in poslušaj. Tvoja sestra je ovražila mojega orla, zaljubil jo je in jo otel. Še tisto noč so pa prišli sli iz Bizanca, da mora Tunjuš do Upravde. Šel je. Ljubiniča je jokala, kakor joka grlica v dobravi. Pekle so me solze te mehke ovčice in jaz sem ji pomogla, da je utekla. Zakaj od žalosti bi ji bile iztekle oči in zvenila bi bila kakor utrgani jaglec. Sedaj veš vse. Ali je dosegla svoj rod, ne vem. Šla je svobodna od tod in je izvolila rajši smrt sredi stepe kakor življenje ob Tunjušu. In tako volim jaz sedaj svobodo in tudi smrt sredi planjave rajši kakor sužnost!«

»Kam je krenila, na jug ali na sever?

Povej! Ti si jo zavedla, ker ji ni znana pot! Šla je v smrt!«

»Šla je v svobodo! Želela jo je in jaz sem ji jo dala. Daj jo tudi ti meni!«

»Tudi ti pojdeš v smrt, če prideš v stepo! Hodi z nami! Obljubim ti svobodo!«

»Tunjuš je Ljubiniči ponujal ta šotor, pa ga ni marala. Ne maram jaz svobode v Sloveni.«

»Tunjuš se bo maščeval nad teboj!«

»Ne bo se. Prišel je godec in velik kozelnik našega rodu. Očaral je skrivnostni napoj, katerega dam Tunjušu, če se snideva. Omami ga in mu zabriše spomin na Slovenko, o, in moj orel objame mene, svojo Alanko!«

Iztok se je naglo domislil Radovana. Pretkani očka! Resnično je tvegala glavo in prišel v Tunjuševo gnezdo.

»In kje je sedaj oni kozelnik? Ali je padel v boju!«

»Ni padel! Zakaj včeraj je odjezdil od nas obdarovan in čaščen od naroda!«

Išče jo dalje, se je razveselil Iztok. »In Tunjuša še ni iz Bizanca?«

Alanka je pomolčala za hip.

»Da, tudi to sem prisegla, da ti povem. Ni ga še. Pojdi in pripravi mi konja.«

Hitro so privedli dva izborna hunska konja. Na enega so natovorili hrane in nekaj dragocenosti, drugi je čakal osedlan pred šotorom.

(Nadaljevanje sledi)

Drago GRAH:

P o š t a r

Bledi lunin sij je kresal na snegu tisočero isker, ki so starčku mežikale ob vsakem njegovem koraku, kakor da se kosa-jo z živahnim lesketanjem na nebu. Pod nogami mu je škripalo in lahni veter, ki je vel čez oble griče, ki so počivali pod belo odejo v težkem snu januarske noči, ga je božal po obrazu s svojo ledeno roko.

»Zopet sem zamudil,« si je očital starrec. Tak očitek se mu je vsilil skoraj vedno, ko se je spomnil, da ga bodo doma sprejeli tako, kot se je to zgodilo že mnogokrat, odkar je v njegovo hišo prišla snaha. »Spet bo vpitja in sršech pogledov.« Grenko se je nasmehnil in zdelo se mu je, prav nenadoma, da ga zebe mnogo bolj, kot je to čutil doslej: noge so ga ob vsakem koraku zbolele, kot da stopa bos po ostrem kamenju, in kolena je vse teže pregibal, kot da mu zamrzujejo.

»Ne bom smel sesti k peči, morda me celo brez večerje zapode v mrzlo in mračno kamro,« je tožil. »Krivico mi delajo, meni, ki si vendar sam zaslužim, kolikor porabim! Eh! Hudo je pri nas, hudo...«

Pospešil je korak, znova zavihal ovrtnik in potisnil oguljeno torbo na hrbet.

»In noge me zapuščajo... Nikamor ne morem priti... Tistih nekaj kozarcev mi že ni moglo škodovati. Prilegli so se mi, prilegli,« je zadovoljno momljal. »Tam imajo koline. Toplo jim je, smejiyo se in pojo... Povabili so me k mizi, mesa so mi ponudili in prigovarjali: 'Le jemljite,

Izreki

Ženske se zmeraj hvalijo, da imajo več-jo hrbtnico kot moški. Toda res je, da je več kažejo. (Marlon Brando)

*

Za pregrehe imamo zabave, ki jih ne upamo doživeti, za čednosti pa dolžnosti, ki se jim ne drznemo izogniti. (Winston Churchill)

*

Pri gledališkem delu je kot pri električnem toku: gre predvsem za napetost. (Friedrich Dürrenmatt)

D.O.M.I.S.L.I.C.E

Jedača je eden od štirih smotrov človeškega življenja: kateri so ostali trije, pa nisem nikoli izvedel. — (Montaigne)

I. t. d. je najbolj lagodna beseda: uporabljamo jo, kadar hočemo vzbuditi vero, da imamo še mnogo povedati. — (ital.)

Zakonski jarem je tako težak, da ga morata nositi dva, včasih celo trije. — (A. Dumas sin)

Drugi zakon je zmaga upanja nad izkustvom. — (Duvernois)

Na svetu je kvečjemu ena slaba žena; škoda je le, da vsakdo misli, da je prav tista edina njegova. — (Lessing)

Srečen bi bil zakon slepe žene z gluhim možem. — (Montaigne)

Varčevanje je to, da se odrečemo potrebnemu in s tem prihranimo denar za nabavo nepotrebnega. — (Pollard)

Zdravniki so srečni: njihovi uspehi se bleste na soncu, njihove znote pa krije zemlja. — (Montaigne)

Spomin je možnost, trgati vrtnice pozimi. — (Pollard)

Berač je človek, ki se je zanašal na pomoč prijateljev. — (A. Bierce)

Edino to me še čudi, da se ljudje sploh še čudijo. — (A. Dumas sin)

Ogledalo je zanesljiv prijatelj, ki se nikoli ne smeje našim solzam. — (A. Vély)

Upanje je dober zajtrk, toda slaba večerja. — (F. Bacon)

oča! Vsega je na pretek. Pijte tudi! Vsa ta prijaznost za tisto drobno kartico!»

Tedaj se je nenadoma zdrznil in obstal. Spomnil se je pisma, ki ga je bil dobil iz Amerike. Z drhtečimi rokami ga je na pošti spravil v žep in ne v torbo, kamor je navadno vtikal druga, kajti zanj je ime- lo največjo vrednost: poslal mu ga je sin. Toda ni ga odprl, kakor tudi ne prvega, čeprav bi to tako rad storil! Ni hotel, da bi mu doma očitali, češ: »Ali smo mi nič, kaj?«

Kje je tisto svetlo in neskajeno življenje, ko je bil on, mlajši, še doma! Oče ga je imel rajši, čeprav mu tega ni nikoli pokazal. Toda prav njega je moral izgubiti! Starejši se je bil spečal z neko deklino in ko je pretila sramota, jo je poročil ter zasedel mesto, ki je bilo namenjeno mlajšemu. In ta je moral v svet, od njega, ter prvič spoznati, kako ga oče ljubi. Da, takrat ga je objel. Snaha pa je rekla: »Kako ste mevžasti, oča!« Tistega dne je zaslutil, kaj ga čaka v njegovi lastni hiši. Sama sreča, da ima službo! Oba mlada, ki sta se mu vse bolj odtujevala, je videval poredkoma in pritajeno sovražstvo je le tlelo, a čutil ga je dovolj.

Ko pa je prišlo prvo pismo, je vzplamtelo. Ni ga smel prebrati, on, ki ga je bolelo srce od sinovega slovesa! Vzkipel je:

»Ali nimam jaz največ pravice do pisma? Ali nisem jaz njegov oče?«

Vsa jeza, vse solze so bile zaman. Odprla sta pismo, prešlela denar, ki ga je sin morda z muko prigaral, in mu rekla: »Pozdravlja vas, oča!« Tudi to sta rekla le mimogrede...

Pisma so prihajala redno. Sprejemal jih je z velikim veseljem, toda nikoli ni zvedel niti besedice o svojem sinu. Prvega ni odprl samo zaradi miru, drugih pa več ni smel.

Tudi onadva sta bila vesela vsakega pisma. Z veliko ihto sta ga odprla in — začela šteti denar! Tako se je zgodilo zmeraj. Nista ga niti pogledala, starega poštarja. Umaknil se je v svojo sobico in večerjat ni prišel. Tudi klicala ga nista... Saj je bil le poštar, ki prinese pismo in zopet odide. Čemu bi se ozirala še nanj, ko pa je vendar prispel denar!

Starca je stresla misel, da mora domov. »Kaj, če me več ne čakajo? In če so vrata zaprta? Hm! Tako se bo zgodilo kot takrat...«

Znova je obstal. Zazdelo se mu je, da zopet stoji pred vežnimi vrati kot tiste noči.

Takrat se je vrnil zelo pozno. Vsi so že

TANJA:

Pozabljene gosli

Na mizi so ležale majhne gosli. Debela plast prahu jih je pokrivala; na njih je bila rahlo napeta ena sama, poslednja struna. Redkokdaj se je vanjo ujel veter, da je lahno vzdrtela in zdelo se je kot bi otožno zavzdihnila.

Morda se je spomnila svoje preteklosti, zlatega časa nekdanjih dni. Podarila jih je bila bela deklinška roka v spomin na dolgočrajno, globoko ljubezen. Morda se je spomnila drhteče dekletove roke, ki se je nehote dotaknila strun, da so zatrepetale in zapele večno neizpeto pesem srca.

Pozneje jih je prebirala izvežbana roka umetnika, izvabljala iz njih nešteto zvenečih akordov in disonanc, prelivalo jih v bučen vihar in zopet v miren in nežno božajoč šepet. Kolikokrat so strastno trepetale in nežno prosile, prodirale v svet skrivnosti in poezije, kamor so begale želje njegovega srca. Hitre in močne so bile spremembe, ki so prikipele iz duše, trdo, pretrdo so prsti grabili strune. Druga za drugo so se pretrgale — utihnile za vedno.

Samo ena je še ostala — ena sama. Dol-

spali. Čez dan so želi in zvečer so opravi- li le najnujnejše, pa legli. Ko je videl, da kuhinjsko okno ni razsvetljeno, mu je postalo tesno pri srcu. »Ali jih naj zbudim? Kaj, ko bi legel v seniku?« Neodločno se je pomaknil na dvorišče. Pes je zarožljajal z verigo, zarenčal in utihnil. Spoznal ga je. Toplo je zavelo v starčevi duši. Potem pa je vzdihnil: »Sprejemata me kot psa, ta me pa pozdravi kot takrat, ko sva se s sinom ponoči vračala z dela. Sedaj je v tujini. Morda ga več nikoli ne bom videl.« Na pragu je obstal z morečo tesnobo v prsih. Dvignil je roko, da bi potrkal, a jo je zopet brezmočno spustil. »Ne bosta se oglasila, ždela bosta pod blazinami in čakala, da odneham.« Že se je obrnil, da bi odšel čez dvorišče v senik. »Ali nisi ti postavil tega doma?« je jeknilo v njem. Ustavil se je. »Koliko sem pretrpel, preden sem na mestu vegaste bajte zgradil trdno in svetlo hišo! Vse poletje sem prespal skoraj pod milim nebom. In zdaj, ko bi moral poležavati na samih perncah, naj grem v seno? Ne! Nikoli!« Skočil je k durim in udaril. Nič se ni zgani- lo. Zamahnil je znova in ni čakal odgo- vora. »Že zdavnaj bi mi morala odpreti. Toda molčita. Morda sikata kletvice pod blazine, morda se celo hihitata. Odprita!« Z redkimi in težkimi sunki je spuščal pest na izrezljano hrastovino. Zdajci so se vrata sunkovito odprla in pokazala se je bela postava ter zavpila z zaspanim, od be- sa spačenim glasom: »Proč, stari! Ven!« Potem je zaloputnilo in zaškrtal je ključ. Spet je bilo vse negibno kot prej, le črič- ki so se poredkoma oglašali iz sadovnjaka in nekeje v grapi je zavijal pes... Star- rec je stal mrtvo kot kip. Lasje so se mu bili prilepili na mokro čelo in torba mu je bila zlezla na trebuh. Roke so mu drge- tajoč visele ob bokih in prsi so se mu sun- kovito dvigale. Počasi se je pomiril. Obr- nil se je proti seniku in utonil v njegovi senci. Zašumelo je seno in zopet je vse umolknilo...

Tudi zdaj, ko je stal v snegu in podo- življal tiste težke trenutke, je vse mol- čalo. Veter je vel strupeno, kot dihal dolgo pričakovane smrti, in tudi oblak je negib- no visel na nebu. Zganil se je, da bi šel dalje, toda bilo je prijetno stati tam na prostem in razmišljati o svoji usodi. No- benega mraza ni več čutil v nogah. Zde- lo se je, da je tudi veter nenadoma obti- čal med vejevjem, kot da si želi počitka. V glavi mu je šumelo in spreletavala ga je čudna toplota. Misli, zbegane in razpr- šene, so se le s težavo združevale in kot črne vrane utripale v praznini starčeve duše.

»Sovražita me... Mrzita me... Brez doma sem... Dva sina imam... Prvi me črti, drugi pa je tam daleč, daleč... Mor- da je pozabil name. Ne! Ni! Saj mi piše!

Rihard Vospernik:

Lačen sem

Lačen sem...

Tudi ti si lačna, gotovo.

A jaz koprim po tebi, ne da bi ti po meni.

To me boli...

Zato pa se včasih opijem,

ali z vinom ali z opojnimi mislimi...

Sredi največje sitosti pa mi želodec kruli, ker gladujem samo po tebi, ti moja hrana.

Na moje ime prihajajo pisma!... Bereta pa jih onadva... Ne vem, kako je s teboj, moj sin... Iz tvojih pisem ne zvem ničesar... Ali si zdrav? Si! Si! Saj mi drugače ne bi mogel pisati!... Ali ti gre dobro? Da! Saj mi pošiljaš denar!... Hm! Poši- ljaš, da. Štejeta ga pa onadva...«

Misli so se mu znova pretrgale. Stal je togo kot razčesnjeno deblo v nevihti.

Čez čas je zopet začel mrmrati:

»Da, štejeta ga onadva... Moj denar! Meni ga pošilja, ker ve, da ga le jaz za- služim. Oh, moje drago dete! Tako si do- ber! Ne veš, kaj počno z menoj. Zapuščal si me z besedami: 'Pazita nanj! Zasluži si to!' Tako si jima dejal... Ničesar nista rekla... Smehljata sta se... Sedaj se smehljata, ko odpirata tvoja pisma. In po- tem štejeta... Ali jima pripada? Moj de- nar? Tvoj težko prigarani denar si prilaš- čata! Ne pošiljaj jima ga več! Jaz ga ne dobim, onadva pa sta tatova! Ne daj jima ga več! Ne daj!«

Zadnje besede, ki jih je skoraj zavpil, so se porazgubile nad zasneženim poboč- jem brez vsakega odmeva. Nihče jih ni slišal. Toda v starcu so donele kakor da ga hočejo zbuditi iz temačnih misli.

Res se je nenadoma zganil. Trudno je premikal noge, čeprav je celo z njegovega obraza odsevala divja odločnost, ki sta jo bili rodili jeza in zapostavljenost. To- da to je bila le trenutna sprememba v omotični enoličnosti, ki se ga je vse bolj lotevala...

»Štela ga bosta in se smehljata... Ško- doželjno in zlobno se bosta režala... Ko- pičila bosta denar, moj sin jima ga bo po- šiljal, jaz pa bom ostal zmeraj praznih rok... Ničesar ne bom dobil! Niti bese- dice ne bom zvedel o njem... Ne? Res ne?«

Z viharno kretnjo je potegnil pismo iz notranjega žepa, toda padlo mu je na tla čim ga je izvlekel. Roke so mu bile trde kot iz lesa. Stokaje se je sklonil, ga prijel z obema rokama, toda izmikalo se mu je iz okornih prstov. Bil je ves mlahav in otrapel, da se je sesedel v sneg na robu ceste. Oddahnil si je. »Tako sem utrujen!« Znova je tipal za pismom. Našel ga je, ga pobral in se s hrbotom naslonil na sneg, nakopičen ob cesti. »Sedaj ga bom pa jaz odprl! Končno! Prvi ga bom prebral!« Za- čel ga je trgati. Ker ga s prsti ni mogel držati, ga je z levico stiskal k prsim in ga z desnico cefral. Vse večja nestrpnost se ga je lotevala, pohajala mu je sapa in v očeh mu je žarela ognjevitá neučaka- nost.

Odvrgel je raztrgani ovoj in razgrnil preganjen list. Šele tedaj je opazil, da je tema. Roke so se mu povesile in se po- greznile v sneg. »Tudi denarja ni!... De- narja?... Eh! Čemu mi bo?... Saj bi mi ga odvzela... Toda ne morem brati! Oh! Ali me slišiš, moj sin?... Ničesar ne vi- dim... Vse bolj se temni... Lepo je, da mi ni treba domov... Kar tukaj počakam jutra... Onadva lahko mirno spita... Pi- sma pa ne bosta dobila! Ne bosta ga do- bila!« Res ga je stiskal, počasi in trudno, brez moči, ne da bi se tega zavedal. »Tu- di denarja ne bosta videla... Ne bosta ga štela!« Na posinele ustnice se mu je prikradel bolesten in škodoželjen smehljaj.

Skrčil je kolena, potisnil roke pod suk- njo in povesil glavo. Zaspal je...

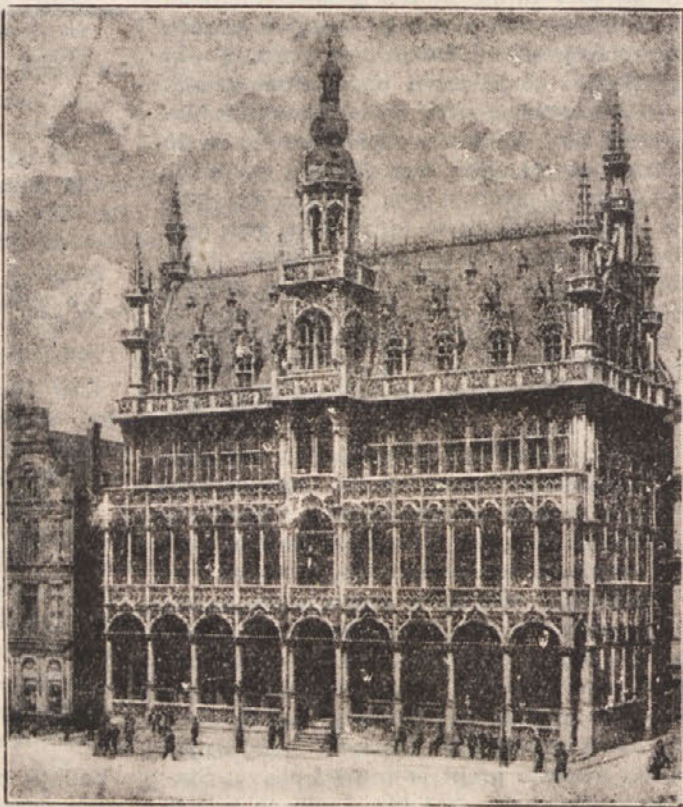
...

V pismu, ki so mu ga bili iztrgali iz stisnjenih prstov drugega jutra, je sin sporočal, da pride na obisk.

Svetovna razstava 1958 v Bruslju odprta

Pretekli teden v četrtek je belgijski kralj Baudouin slovesno otvoril veliko svetovno razstavo v Bruslju, ki je prva velika svetovna razstava po vojni in po letu 1937, ko je bila podobna razstava v Parizu. Na razstavi je udeleženih 53 dežel in organizacij, ki zastopajo skoraj vse narode in plemena z vseh kontinentov.

Kralj Baudouin se je v svojem slovesnem nagovoru v prvi vrsti zahvalil organizatorjem iz vseh držav, ki so v paviljonih uredili vse tako, da podaja verno sliko narodnega življenja v določeni državi ter je zbrano vse, kar je najbolj originalnega, najbolj pomembnega in tudi najbolj človeškega. Kralj je v svojem nagovoru izrazil željo, naj bi se vsi tisti, ki si bodo ogledali svetovno razstavo, vrnili domov s prepričanjem, da se na svetu gradi nov humanizem na temeljih starih civilizacij, ki pa naj ne bi uničil kaj od vrednot preteklih stoletij. Prepričani naj tudi bodo, da se bo ta humanizem lahko realiziral samo v slogi, kajti tehnika sama ni dovolj za ustvaritev civilizacije. Pred govorom belgijskega kralja so govorili še ministrski predsednik Van Acker in minister za gospodarstvo ter drugi govorniki. Po otvoritvenih nagovorih je kralj sredi trga na razstavišču prižgal plamen, ki bo gorel ves čas razstave. Razen tega je kralj s pritiskom na gumb spravil v pogon vrsto vodometov. Na nebu je istočasno napravilo 50 letal črko B, druga letala pa so sestavila državno zastavo. V zrak je bilo spuščenih 20.000 raznobarnih balončkov.

In že so se začele na razstavo zgrinjati množice obiskovalcev, ki jih je bilo že tik po otvoritvi 10.000. Do konca prvega dne je razstavo obiskalo nad 100.000 obiskovalcev, kar vsekakor pričča o izrednem zanimanju za razstavo, čeprav je razstavišče še vedno podobno velikemu gradbišču, kajti pretežni del paviljonov na dan otvoritve še ni bil dograjen. Belgijci

pričakujejo, da bo v šestih mesecih, kakor dolgo bo razstava odprta, obiskalo Bruselj od 30 do 40 milijonov tujcev iz vseh krajev sveta.

Veliko zanimanje na svetovni razstavi v Bruslju je tudi za avstrijski paviljon, ki ga je že prvi dan razstave obiskalo 10.000 ljudi.

Pasivna trgovinska bilanca
z državami evropske gospodarske skupnosti

Avstrijska trgovinska bilanca z državami evropske gospodarske skupnosti je bila lani pasivna. Iz teh dežel so uvozili blaga za 15,2 milijarde, izvozili pa za 12,5 milijarde šilingov. Prehrambnih sredstev in posladil so uvozili za 1293 milijonov, izvozili pa za 869 milijonov šilingov. Surovin so uvozili za 2864 milijonov, izvozili pa za 4891 milijonov šilingov, finalnih izdelkov so uvozili za 11.094 milijonov in izvozili za 6750 milijonov šilingov. Iz tega je razvidno, da je bila trgovinska bilanca pri prehrambnih sredstvih in finalnih izdelkih pasivna, edino pri surovinah je bila aktivna.

Tudi nasproti ostalim državam OEEC, ki ne pripadajo evropski gospodarski skupnosti, temveč bi naj bile zajete v trgovinsko prosto cono, je avstrijska trgovinska bilanca z uvozom za 3976 milijonov šilingov nasproti izvozu za 3722 milijonov šilingov nalahno pasivna. Sestava blaga pa je v prometu s temi državami ugodnejša. Pri prehrambnih sredstvih znaša postavka uvoza 405 milijonov šilingov, izvoza pa 86 milijonov šilingov. Surovin so uvozili za 876 milijonov, izvozili pa za 407 milijonov šilingov, finalnih izdelkov

so uvozili za 2494 milijonov, izvozili pa za 2836 milijonov šilingov. V trgovinskem prometu s temi deželami prevladuje avstrijski izvoz finalnih izdelkov, dočim je bilanca pri prehrambnih sredstvih in surovinah pasivna.

Plemenski sejem v Feldkirchenu

Rejska zveza pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v torek, 6. maja 1958 ob 9. uri dopoldne plemenski sejem. Na sejem bo prignanih 130 mladih bikov in 40 krav in telic.

V Avstraliji narašča število ovac

V Avstraliji je stanje ovac v zadnjem času doseglo rekordno število, in sicer jih je sedaj v tej deželi 150 milijonov. Ovčereja se je v tej deželi začela močno razvijati potem, ko so se v tej deželi leta 1788 prvič naselili belci. Z naselitvijo prvih belcev v Avstraliji so pripeljali seboj tudi prvih 29 ovac. Od takrat naprej pa je ovčereja v Avstraliji doživela tak razmah, da je danes ena zelo pomembnih gospodarskih panog.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

VABI NA SVOJ REDNI LETNI

OBCNI ZBOR

ki bo v soboto, dne 3. maja 1958 ob 9. uri v dvorani I Delavske zbornice v Celovcu.

Tvoja udeležba bo znak zvestobe protifašistični borbi in doprinos v delu za demokracijo in mir v svetu.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

za glavni odbor:

Kolenik Lipej I. r.
sekretarPrušnik Karl I. r.
predsednik

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zveneče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 26. april:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.20 Mladinski koncert — 17.30 Lepe melodije — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Koroški zbori pojejo (slov.) — 20.30 Pisan večer v narodnem tonu.

II. program: 9.10 Zaupne melodije — 10.45 Svetovna razstava v Bruslju — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Za mladino — 19.35 Operni koncert.

Nedelja, 27. april:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Nogometna tekma za državno prvenstvo Avstrija — Rapid — 19.00 Športna poročila — 20.10 O komponistu Huberju.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 15.15 Operetni zvoki — 16.00 Za ples — 19.45 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Poljska kri.

Jabolčna in hruševa drevesca, cepljena na odpornih deblotvorcih — nekatere jabolčne sorte rodijo kljub pomladanski slani — dobite pri drevesničarju: Ing. Marko POLZER, na Vazah, pošta St. Vid v Podjuni — St. Veit i. Jauntal.

RADIO PROGRAM

Ponedeljek, 28. april:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za ženo in družino (slov.) — 18.10 Označeno z rdečilom — 18.40 Vsaka vas ima svoj glas: Šmihel (slov.) — 20.15 Ti časi so minuli.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 13.30 Za ljubitelje oper — 15.30 Glasba iz Danske — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Ritmika in melodije — 19.30 „Mignon“, opera v treh aktih.

Torek, 29. april:

I. program: 8.45 Medicinsko mesečno poročilo — 14.00 Poročila, objave. O dveh slavnihih pevcih: Caruso in Šaljapin (slov.) — 16.00 Vse iz ljubezni — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Koncert.

II. program: 9.15 Izvlečki brez vrednosti — 13.30 Znameniti orkestri — 15.00 Niagarski slapovi — 15.30 Glasba iz filmov — 16.00 Oddaja za žene — 20.00 Veseli Abc šlagerjev.

Sreda, 30. april:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.40 Glasba, ki se nam dopade — 18.10 Govori se o tem — 18.40 Narodne pesmi in glasba — 20.15 Lepe melodije, lepi napevi.

II. program: 8.20 Prosim, lepo prijazno — 13.30 Za prijatelje oper — 16.30 Za mlade zaljubljene ljudi — 17.55 Glasba za delopust — 9.30 „Morala“, komedija.

Četrtek, 1. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 14.15 Pozdrav nate — 16.30 Oddaja za žene — 17.05 Enkrat v maju — 19.00 Športna poročila — 20.15 „Bentonova smrt“, drama.

II. program: 7.05 Budnica — 8.15 Melodije in pesmi pod mlajem — 9.00 Operni koncert — 13.15 Slavnostni koncert — 14.10 Maj, veseli maj — 16.00 Veliki koncert zdru-

ženih godb na pihala — 17.05 Z majskih proslav v Avstriji — 18.00 Šlagerji — 20.15 Mi vabimo.

Petek, 2. maj:

I. program: 8.45 Pesmi in glasba iz Koroške — 14.00 Poročila, objave. Gospodarska šola za vsakogar. Zabavna glasba. Okno v svet (slov.) — 15.45 Tako čudovito je življenje — 20.15 Slušna drama.

II. program: 9.00 Operetni zvoki — 13.30 Operne melodije — 15.30 Majhne melodije, veliki uspehi — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za prijatelje gora — 20.00 Pozdravi iz Dunaja.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 26. april:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 9.30 Plošča v ploščo — 10.10 Glasbeno potovanje po Jugoslaviji — 11.15 Izpod zelenega Pohorja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavna ruleta — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.30 Veseli zvoki — 18.00 Okno v svet — 18.15 Partizanske in delovne pesmi — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Zabavni večer.

Nedelja, 27. april:

6.00 Domač nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Vedri nedeljski zvoki — 8.45 „Blešči se jadro mi samotno“, mladinska igra — 11.30 Slovenske narodne pesmi — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.15 Voščila — 16.45 Glasbeni mozaik — 17.30 „Mrtvi in živi“, igra — 18.30 Iz operetnega sveta — 20.00 Revija jugoslovanskih zabavnih orkestrrov — 21.00 Večerni koncert.

Ponedeljek, 28. april:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Popularne melodije — 9.20

Igra in poje akademska folklorna skupina „France Marolt“ — 12.30 kmetijski nasveti — 12.40 Koroške narodne pesmi — 13.15 Pisan glasbeni spored — 14.35 Voščila — 15.40 Listi iz domače književnosti — 16.00 Tenorist Janez Lipušček — 18.00 Mladinska oddaja — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 29. april:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 V narodnem tonu — 9.30 Slavni pevci in virtuozni vam pojo in igrajo — 10.10 Spored zabavne glasbe — 11.30 Za dom in žene — 12.00 Domače pesmi in poskočnice — 13.15 Dunajski odmevi — 13.30 Operne melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 16.00 Za ljubitelje in poznavalce — 17.10 Čestitke za praznik dela — 18.00 Športni tednik — 20.00 Najboljši zbori pojo — 20.30 Cankar: „Hlapec Jernej“, igra.

Sreda, 30. april:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Rupel: Jezikovni pogovori — 9.15 Za ljubitelje narodnih pesmi — 10.10 Jugoslovanska simfonična glasba — 11.00 Zabavne melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 15.40 Pri klasičnih mojstrih — 18.00 Veliki maj pod Karavankami — 19.00 Voščila — 20.00 Večer pred praznikom dela.

Četrtek, 1. maj:

5.00 Prvomajski pozdrav — 8.05 Delovni kolektivi voščijo in čestitajo — 9.00 „Prijava v steno“, igra — 9.45 Mladinski zbori pojo — 11.15 Jeseniški železarji — 13.15 Prvomajske čestitke — 18.30 Lepe melodije — 19.00 Delovni kolektivi čestitajo — 20.00 Na pot po svetu — pesmi in plesi raznih narodov — 21.00 Mladinske brigade v prozi in poeziji.

Petek, 2. maj:

6.00 Za praznično jutro — 7.35 Vesele, poskočne in domače — 8.30 Vsem sije to majsko sonce — 9.00 Zabavna revija — 11.30 Pojo mladinski zbori z vsega sveta — 12.00 Od melodije do melodije — 13.30 Voščila — 15.15 Glasbeni mozaik — 16.00 Zabavno popoldne — 18.30 Izlet 10.000 km daleč — 20.00 Izberite popevko! — posnetki z javne oddaje.